СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза".

Рôкъ XIII. Скрентонъ, Па., Четверъ 6-го Цвѣтня, 1905. Число 14. — Vol. XIII. Scranton, Pa., Thursday, April 6, 1905. No. 14.

НОВИНКИ.

— ПРОФЕСОРЪ Иванъ Монтгомері зъ університету Санта Кляра вынайшовъ воздушну машину, котрою зовсѣмъ довольно може кермувати. Машина та мае видъ птицѣ и важить всього 32 фунты. Дня 16-го марта зробивъ вôнъ першу пробу воздушнои плавбы. Бальонъ безъ трудности взнѣсъ ся на 800 стôпъ понадъ землю, позаякъ однакъ воздухоплавець бувъ дуже зденервованый, проте не мôгъ якъ слѣдъ кермувати бальономъ, котрый спустивъ ся на землю зробивши лукъ. Далеко лѣпше удала ся друга проба. Бальонъ взнѣсъ ся на 2500 стôпъ у воздухъ, а вôдтакъ кермованый спустивъ ся на землю лишь пару сотъ крокôвъ вôдъ мѣсця зъ вôдки взнѣсъ ся. Пôдчасъ третои пробы взнѣсъ ся бальонъ на 3000 стôпъ, довгій часъ круживъ по воздусѣ въ рôжныхъ напрямахъ а вôдтакъ спустивъ ся свободно на землю.

— ВЪ Лексінгтонъ, Ки. замкнено до вязницѣ судію тамошного Джемса Гарбіса, його сестрѣнку и шерифа Едварда Калягана, котрі передъ трома роками убили Джемса Кокрела. Справа теперь выкрила ся и всѣхъ трохъ замкнено до процесу не принявши грошевои порукы.

— ЗЪ Гавстонъ, Текс. зъ тамошныхъ плянтацій утѣкло 28 муринôвъ вязнѣвъ, користаючи зъ хвилевого недогляду. 50 уоруженыхъ ѣздцѣвъ, вразъ зъ псами шукають злочинцѣвъ, котрі схоронили ся на багнахъ. Всѣ дороги до тыхъ багонъ суть обсадженѣ людьми, такъ що вязнѣ, якъ довго суть на багнахъ такъ довго могуть чути ся безпечными, але грозить имъ тутъ голодова смерть. За зловлене одного вязня и вôддане єго въ руки справедливости, назначено $100 нагороды.

— ВЪ Ню-Йорку на улици арештутала полиція пяного Китайця и вôдвела його на поліційну стацію. Комісарь поліціи заявивъ, що якъ разъ вже двайцять лѣтъ минае, коли послѣдный разъ арештовано якогось Китайця за піяньство. Якъ звѣсно Китайцѣ не уживають горячихъ напоѣвъ, лише запоморочують ся опіюмъ. Теперь арештованый Китаєць называе ся Чу-Ваґъ, а упивъ ся справляючи урожины одного зъ своихъ померших приятелѣвъ.

— ЗНАМЕНИТЫЙ французкій писатель фантастичныхъ повѣстей, якъ, „Подорожь на мѣсяць", „Подорожь довкола землѣ" и т. д. Юлій Верне, померъ въ Парижи. Цѣлый свѣтъ за нимъ жалуе, а передовсѣмъ дѣти, котрі дуже радо читали його повѣсти.

— ПРИСТАНЬ морска Гобокенъ обходила вôвторокъ 28-го марта 50 лѣтный ювилей перемѣны зъ села на мѣсто. Цѣле Гобокенъ прибрало святочный выглядъ. Склепы и фабрики позамыканѣ. Домы и кораблѣ въ пристани прикрашенѣ. Пôдчасъ святочного походу улицями, въ котрôмъ взяло участь кôльканайцять тысячь народа, сколило ся нещасте, бо сполохались конѣ, и ранили много особъ. Назва „Гобокенъ" якъ подають старі люде, повстала зъ того, що оденъ Индіянинъ, котрый тамъ мешкавъ, мавъ коня, котрый называвъ ся „Бокенъ". Одного разу кôнь утѣкъ, а Индіянинъ за нимъ кричавъ: Го! Бокенъ! Вôдъ того названо мѣсто Гобокенъ.

— ВЪ Ню-Йорку на одну поліційну стацію давъ телеграфічно хтось знати, що на одной улицѣ веде ся кровава бійка. Поліція поспѣшила на означене мѣсце, и знайшла чоловѣка раненого револьверовою кулею и покалѣченого ножомъ. Єго вôдвезено до шпиталя. Коли питали ся його, хто його такъ покалѣчивъ, вôдповѣвъ: „Я знаю хто мене такъ справивъ, а помочи поліціи не потребую и не скажу хто то бувъ, але якъ подужаю, то вже вôдплачу ся имъ.

— ВЪ Пітсбурґу, Па. въ тамошной вязници посварили ся два вязнѣ занятѣ въ пекарнѣ, и пôдчасъ суперечки оденъ другого пробивъ ножомъ. Убійцю сковано. Теперь веде ся слѣдство, зъ вôдки убійця приймовъ въ посѣдане ножа, коли въ вязници всегда пересмотрювали дозорцѣ чи хто зъ вязнѣвъ не мае якого оружія при собѣ.

— ВЪ Филаделфіи, Па. кинувъ ся оденъ чоловѣкъ на шины зелѣзницѣ зъ замѣромъ самоубійства. Въ самъ часъ, заки надъѣхавъ поѣздъ, надбѣгъ полісменъ и стягнувъ зъ шинъ за ноги самоубійцю. На поліціи зôзнавъ вôнъ, що хотѣвъ собѣ вôдобрати житє, позаякъ нѣчого иншого не лишае ся йому якъ вмерти. Недавно вышшовъ зô шпиталю, оденъ бôкъ мае спаралѣжованый, и не въ силѣ заробити собѣ на житє. Єго задержано въ вязници, щобы справдити єго зôзнання.

— ВЪ Ню-Йорку укравъ хтось Яковови Когенови коня зъ вôзкомъ. Пошкодованый кругивъ ся на всѣ боки и не мôгъ знайти своеи страты. Тогдѣ пôшовъ до ворожбита, давъ єму $5. и просивъ о раду. Ворожбит-пальмѣсть казавъ йому йти на вілямсбурскій мôстъ, а тамъ знайде свою страту. Когенъ пôшовъ, и на велику радôсть знайшовъ свого коня. Зъ утѣхи навѣть не казавъ злодѣя арештувати.

— МАКСИМЪ Ґоркій, котрый въ Ридзѣ занепавъ тяжко на грудну недугу, дôставъ позволенє выѣхати на Кримъ для поратованя здоровля, доки не розпôчне ся его процесъ проти него. А процесъ сей мае розпочати ся вже за тыждень.

— ПЕРЕДЪ кôлькома днями застрайкували въ Ню-Йорку робôтники занятѣ при шліфованю діямантôвъ, домагаючись пôдвысшеня платнѣ. Теперь вже страйкъ закôнчивъ ся побѣдою робôтниковъ, платню имъ пôдвысшено о 15 процентъ.

— ВЪ Пітсбурґу. Па. дня 29-го марта въ наслѣдокъ спеки умерло двохъ робôтниковъ, многі захорѣли, прочѣ мусѣли заставновити роботу. Температура дôйшла до 83 степенôвъ горяча. Найстарші люде не пригадують собѣ, щобы коли панувала така спека въ мѣсяцю мартѣ.

— ВЪ Кінґстонъ, Н. Й. дôйшла температура до 80 степенôвъ въ тѣни, въ наслѣдокъ того многі робôтники передовсѣмъ зъ каменоломôвъ мусѣли заставновити роботу.

— ПРОТЕСТАНТСКА заграничнa місія остаточно порѣшила приняти подарунокъ вôдъ міліярдера Ракефелера въ сумѣ 100 тысячь долярôвъ, толкуючи се въ той способъ, що достаючи запомогу, не дивлять ся на те вôдъ кого єи дôстають. Місія ихъ дôставала запомоги вôдъ людей рôжныхъ вѣроисповѣдань и народностей, тому и теперь не бачить причины не приняти єго подарунку. Якъ звѣсно, многі члены тов місіи запротестували проти приниманя тыхъ грошей вôдъ чоловѣка, на котрого нарѣкае весь свѣтъ за єго безвзглядну захланнôсть на маєтокъ.

— ЯПАНЬСКІЙ гімнастикъ Кіші Юна, котрый зô своими товаришами показувавъ рôжнѣ штуки въ театрѣ Губерса въ Ню-Йорку, упавъ пôдчасъ представленя зъ высоты 15 стôпъ и зломавъ ногу и тяжко потовкъ ся.

— 79-ЛѢТНЫЙ старець зъ Вашінґтону, котрый мае вже двое правнукôвъ оженивъ ся зъ 59-лѣтною бабусею, котра також мае одного внука. Молода пара мае надѣю жити по 100 лѣтъ, а позаякъ сусѣды троха смѣяли ся зъ ихъ припозненыхъ любощѣвъ, тому опустили Вашінґтонъ и замешкали на своєй фармѣ въ Монтанѣ.

— БОГАТЕ жерело нафты найдено въ полуднево захôдной Албертѣ въ Канадѣ, 5 миль вôдъ нашои границѣ. Въ протягу кôлькохъ тыжднѣвъ пôвдобуто тамъ вже гарне мѣсточко. Нафта зъ сего жерела мае бути дуже чиста.

— ПЯТЬ лѣтъ сему назадъ Пенсилвенійска желѣзниця постановила выплачувати пенсію своимъ старымъ робôтникамъ. Доси спенсіонувала Пен. Желѣзниця 2.418 людей и выплатила имъ титуломъ пенсіи пôвтора міліона долярôвъ.

— ЗВѢСНЫЙ американьскій міліонеръ Карнеґі, що позасновувавъ много бібліотекъ по Америцѣ и денегде въ Европѣ (на сю цѣль выдае вôнъ теперь 20 тысячь долярôвъ денно), задумує теперь выпосажувати колеґіи та університеты. Однакъ якъ въ справѣ бібліотекъ такъ и въ справѣ колеґій держить ся Карнеґі тои засады, що дае тôлько часть грошей а другу часть мусять зôбрати интересованѣ мѣжь собою.

— АРМІЯ Спасенія задумує побудовати въ Бостонѣ Народну Палату, себъ то дôмъ для робôтниковъ де буде читальня, бібліотека, салѣ на представленя, лекціи, концерты. До сеи поры зôбрано на сю цѣль высше 60 тысячь долярôвъ. Подôбни палаты задуме Армія Спасенія побудовати також по другихъ бôльшихъ мѣстахъ.

— ВЪ Арізонѣ почавъ американьскій урядъ будувати величезну гать (таму) въ долинѣ рѣки Солтъ Риверъ. Гать тая буде коштувати оденъ міліонъ и 100 тысячь долярôвъ, буде высока на 225 стôпъ, а грубôсть еѣ въ сподѣ буде 200 стôпъ. При помочи сеи тамы думае тутешный урядъ наводнити 350.000 акрôвъ землѣ та достарчити водной силы соткамъ тысячь рôжныхъ мѣсцевостей. Гать тая буде носити имя теперѣшного президента Рузвелта.

— ВЪ однôмъ нѣмецкôмъ мѣстѣ вôдбувъ ся цѣкавый процесъ о гуску вартости 80 центôвъ. Процесъ сей тревавъ кôлька рокôвъ, а кошта зросли на 60 долярôвъ. Кошта буде мусѣвъ понести оденъ друкарь-факторъ, якій несправедливо обвинивъ мужика о те, що укравъ гуску, яка утѣкла десь вôдъ него.

— РОДИНА рѣзника Ковальця въ Комарнѣ, Галичина, выбрала ся дня 27. лютого с. р. на торгъ, а дома лишивъ ся сынъ господаря, 24-лѣтный Иванъ, що терпѣвъ на падачку. Вôнъ и понѣсъ безрогамъ кормъ. Коли найшовъ ся въ хлѣвѣ, дôставъ нападъ своеи недуги и упавъ на землю. На лежачого безъ памяти парубка кинулъ ся велика безрога и почала вôдгризати єму лице. Коли нещасного освободили, бувъ такъ пораненый, що за годину померъ.

— ВЕЛИЧЕЗНІ обманьства при бранцѣ выкрили власти въ пôвнôчной Угорщинѣ. У вôйсковыхъ кругахъ замѣчено вôдъ довшого часу зъ немалымъ здивованемъ, що зъ пôвнôчно-схôдныхъ сторôнъ Угорщины число рекрутôвъ зменьшае ся зъ кождымъ рокомъ. Наслѣдкомъ того міністерство угорскои краевои оборони выслало въ тѣ сторони міністеріяльного секретаря Орляя для розслѣдження сеи справы. Орляй провѣривъ, що метрикальнѣ книги жидôвскихъ громадъ були на великі розмѣры фальшованѣ, щобы обовязаныхъ до бранки увôльнити вôдъ вôйсковои службы. Въ многихъ метрикальныхъ вытягахъ, предкладаныхъ адміністраційнымъ властямъ, богато хлопцѣвъ було записаныхъ яко дѣвчата, а при численныхъ именахъ находила ся дописка: „померъ", хотяй дотичнѣ особы жиють до нынѣ. Дальше жидôвскі хлопцѣ, що мали 15 до 17 рокôвъ житя, дôставали метрики, въ котрыхъ дата уродинъ була посунена такъ далеко въ задъ, що тѣ хлопцѣ зголошували ся якъ особы у вѣцѣ понадъ 20 рокôвъ, наслѣдкомъ чого поборова комісія увôльняла ихъ яко занадто слабыхъ до вôйсковои службы. Слѣдство выкрыло, що въ той спосôбъ вôдъ кôльканайцятьохъ лѣтъ увôльнили ся вôдъ вôйсковои службы около 10.000 особъ. Деякі часописи доносять, що въ тыхъ сторонахъ зôбрано около 30.000 К, щобы Орляя перекупити, а коли се не удало ся, пробовано его навѣть отроити. Власти зарядили проти ведучихъ метрики дисціплінарне слѣдство, а тѣ, що увôльнили ся вôдъ вôйска, мають за кару вôдбути пятилѣтню вôйскову службу.

— ВЪ Сосновци (въ Конґресовцѣ) покликано всѣ жѣнки тутешныхъ резервістôвъ, высланыхъ до Манджуріи, до громадского уряду, де ихъ повѣдомлено, що цѣлый полкъ, въ котрôмъ були ихъ чоловѣки, Япанцѣ выбили майже до ноги, наслѣдкомъ чого вони яко вдовы не дôстануть вже дальшои пôдмоги (2 до 3 рублѣ мѣсячно), яку правительство выплачує всѣмъ жѣнкамъ резервістôвъ.

— РОСІЙСКІ козаки дôстануть добру роботу въ тутешныхъ циркахъ. Голоситись до редакціи Свободы.

Хлопска фільозофія.

Вы гадали може, що чоловѣкъ, про котрого фільозофічнй мудрованя я вамъ розкажу, якась учена людина, що вславилась своими фільозофічными теоріями? Нѣ! Се собѣ простый, неписьменный, але чесный роботникъ зъ маленькои осады Модтавнъ. Походить вôнъ зъ якогось глухого кута шарискои столицѣ на Угорщинѣ а, якъ майже всѣ тамошнй Русины, говорить ломаною словаччиною, примѣшаною подекуды перекручеными англійскими словами. Въ Америцѣ вже сѣмъ рокôвъ, кличуть его по имени Дюро. За цѣлый часъ свого побуту въ тôмъ краю Дюро не выѣзджавъ зъ Модтавнъ нѣколи. Бо и по що? Въ Модтавнъ, хочь нема великаньскихъ забавъ, та за те є все, що потрѣбне до покрытя грѣшного тѣла, до заспокоєня голоду и спраги. На що викидати даромъ грошѣ и ѣздити по другихъ мѣсцевостяхъ, коли „виска" всюды майже однакова и всюды треба за неи заплатити? Та свѣтъ не стоить на мѣсци, змѣняє ся, а зъ нимъ и люде. Дюро чейже не улѣпленый зъ иньшого тѣста якъ другй и вôнъ змѣнивъ свою гадку про те, чи оплатить ся хочь разъ выѣхати зъ Модтавнъ до другого бôльшого мѣста и тамъ подивити ся на высочезнй домы та рôй рôжнородныхъ людей. А се стало ся сего року. Вôнъ вразъ зъ своимъ кумомъ сѣвъ на електричный трамвай, заплативъ за себе и за кума по десять центôвъ, перехрестивъ ся и поѣхавъ до Пітсбурґа. Я стрѣтивъ его тамъ въ канцеляріи одного священика, якъ вôнъ, сидячи поважно на крѣслѣ таке ставъ розказувати:

— Ихъ мілосцъ анѣ не знаю, начь я ку нѣмъ прішолъ? Бай ґашь, та то не є бардзъ шумне зъ моей странкі, же сомъ булъ такі бітанґъ и ажь за сѣдземъ рокохъ прішолсомъ ку нѣмъ. Я имъ принесолъ єднего талярка на свату омшу и хцелбімъ ше вісповедацъ. Ихъ мілосцъ, нехъ ше не рача погнѣвацъ, же такъ ку нѣмъ гуторімъ, бо я спрості члевекъ, у школахъ сомъ ше не учілъ. Я, знаю, робілъ сомъ за сѣдземъ рокохъ на Модтавнъ, нѣкому сомъ планнего нѣчь не уробілъ, лемъ то, же дакеді віпілсомъ за вельо і повадзілше зъ женовъ а дзецмі. Рача знацъ якъ то обічайне біва — в доме вшелѣякъ ше пріонанджі. Вшіцко булоби шумне лемъ ме дакеді днука то не добре було, же сомъ забулъ зе вшіцкімъ на нашу свату ціркевъ. Знаю, нехъ ше не рача погнєвацъ, препітуємъ ихъ пошвецену главу, не булъ сомъ за сѣдземъ рокохъ у сватей споведзі. Моя жена вше мі гуторі: Дюро, та тебе бі пошукацъ даякего попа, нехъ бі ці далъ споведзъ, бо якъ відзімъ то ті у тій Америке зейдзешь на кальвіна. — Та ґдзе го будземъ шукацъ того попа, гуторімъ я до жены — та чі то я дакего забілъ або дакему чьо украдноль, жебі малъ лєцецъ за попомъ? — И знаю, нѣчь, такъ ше одвлекало, ажь тего мешаца по „пейдзе" дакушчікъ сомъ віпілъ, прішолъ до дому и легнолъ до посцелѣ. И чьо онѣ на то поведза ихъ мілосцъ, же въ ноці показалъ ше мі чертъ, показівалъ язікъ и пісалъ на облакохъ мое гріхи. Ужь сомъ тій ноці не спалъ нѣчь, лемъ ємъ ше модлѣлъ а рано доразъ сомъ побегнолъ до свего кмотра и гуторімъ му: — Кмотрічку муй любі! Чі є ту даякі фрасъ у Модтавнъ, жебі ме вісповедалъ?

А кмотеръ гуторі: — Вшакъ не знамъ, кмотре Дюро, малбі даякі буцъ; ґдзеші мі людзе гуторілѣ, же ту ма буцъ пупъ зъ брадовъ.

— Зъ брадовъ чі безъ бради — гуторімъ я до кмотра — фрасъ мі до тего, абі булъ пупъ и забралъ мі мое гріхи.

Пошлѣ мы зъ кмотромъ до тего попа. Я побозькалъ му его руку, похвалѣлъ Кріста Пана и гуторімъ:

— Ихъ мілосцъ, чі якъ ихъ тамъ менуют у ихъ краю, даю мі онѣ споведзъ? А пупъ покукне на мне и на кмотра и піта: — А якей ті вери?

— Препітуємъ ихъ понѣжене — отповедамъ — я не знамъ якей я вери. Я знамъ тото доісте, же верімъ въ Бога Отца, Сіна ай Духа сватего а такъ, жебі поведзецъ якей я вери, то тего не можемъ на вірозумъ поведзецъ, бо я члѣвекъ робутни.

А пупъ на то: — Ти певне ґрекокатолѣкъ? А я ше ажь урадовалъ: — Гей ихъ мілосцъ, гей! Теразъ прішло мі до мішленкі — я сомъ ґреко-католѣцкего набоженьства, бо такъ сомъ чулъ якъ гуторілѣ во старемъ ещікъ крае. А теді пупъ одвраці ше одемне и гуторі: — Я ці дамъ сповецъ лемъ ті предъ тімъ наплюй на рімскего папежа.

Якъ сомъ то почулъ, взялъ сомъ калапъ до рукохъ, одступілъ ше до дзверей и гуторімъ до попа:

— Знаю, пянъ превелебні, чі якъ ихъ тамъ менуют, я сомъ ту въ Модтавнъ ужь сѣдземъ рокохъ и цомъ заробілъ то сомъ промарнѣлъ, то не знамъ чи будземъ мацъ тельо ценезѣ, абі купіцъ шифкарту и поехацъ до Риму наплюцъ на римскего папежа. А до тего Александровіча до Петербурка также не поедземъ, бо і тамъ далеко — зрештовъ онъ самъ ма вельке тробле въ Манджурии, а лепше уробімъ якъ вікупімъ тікетъ за дзешецъ центохъ и поедземъ до Пітебурка.

Піяньство
въ околици твердого угля въ Пенсилвеніи.

Велика частина руского народа въ Америцѣ замешкує околицю твердого угля въ Пенсилвеніи и, природно, вôддаєсь тымъ самымъ порокамъ, що другй люде находячй ся въ тыхъ самыхъ обставинахъ. Найгôршимъ порокомъ, вôдъ якого терпить околиця твердого угля, є піяньство, тожь може не вôдъ рѣчи буде довѣдатись о скôлько оно тамъ розширене и якй его жертвы.

Розширеность и взрôстъ піяньства показує найлѣпше число лайсенсôвъ (судовыхъ паперôвъ), дозволяючихъ продажу опяняючихъ трункôвъ. Отже за короткій часъ, бо вôдъ 23—13 лѣтъ, въ повѣтахъ Лакована, Лузорнъ и Скулкілъ, число лайсенсôвъ зростало постôйно и то далеко скорше якъ число людности заселюючои сй повѣты Въ повѣтѣ Лакована, примѣромъ, выдано 1880 року 224 лайсенсôвъ, оденъ лайсенсъ припадавъ тодѣ на 398 душь населеня, але въ 1903 роцѣ выдано вже 716 лайсенсôвъ такъ, що оденъ лайсенсъ припадавъ на 276 осôбъ. Те саме бачимо въ двохъ другихъ повѣтахъ. Въ повѣтѣ Лузорнъ 1880 р. бувъ оденъ лайсенсъ на 237 людей, а въ 1903 оденъ лайсенсъ на 210 людей; въ повѣтѣ Скулкілъ ще 1890 року припадавъ оденъ лайсенсъ на 207 людей а въ 1903 роцѣ вже оденъ лайсенсъ на 170 людей!

Єсли теперь зважимо, що не всѣ люде годнй и хочуть пити, ось якъ примѣромъ дѣти, або особы, котрй не уживають розпаляючихъ трункôвъ, та возьмемо пôдъ увагу жѣнки, а схочемо рахувати самыхъ лишь роботныхъ, дозрѣлыхъ мущинъ („хлопôвъ",*) то повысшй числа покажуть ся намъ ще страшнѣйшими, бо выйде що 1903 року въ повѣтѣ Лакована припадавъ оденъ сальонъ на 92 „хлопôвъ", въ Лузернъ оденъ на 70, а въ Скулкілъ оденъ на 57! Але и сей рахунокъ ще недокладный, бо тутъ брали мы пôдъ увагу усѣхъ людей въ повѣтѣ въ загалѣ, се є не лишь самыхъ майнерôвъ, але и фармерôвъ, ремѣсникôвъ, купцѣвъ, адвокатôвъ, попôвъ и т. д. — а статистика показує намъ, що въ мѣстахъ чисто майнерскихъ рѣчи стоять ще лихше.

И такъ въ 1903 роцѣ припадало людей на оденъ салонъ: Въ

Блеклі	583	Олифантъ	126
Карбондейлъ	467	Шенандо	119
Лакована Тавншіпъ	402	Трупъ	116
Патсвилъ	220	Тейлоръ	114
Джерминъ	214	Винтонъ	110
Гейзелтонъ	203	Диксонъ Сити	110
Карбонд. Тавншіпъ	187	Майнерсвилъ	105
Донморъ	180	Олдфорджь	102
Нантикокъ	178	Маганой Сити	98
Плимавтъ	170	Музикъ	94
Едвардсвилъ	156	Фелъ Тавншіпъ	83
Мейфілдъ	153	Вестъ Гейзелтонъ	81
Ашлендъ	151	Фрілендъ	73
Дюріей	150	Мекаду	69
Арчболдъ	128		

Якъ бачимо, то найгôрше пôдъ зглядомъ піяньства стоить повѣтъ Скулкілъ. Въ околици Гейзелтону припадає оденъ салонъ на 54 „хлопôвъ". Въ Лансфордъ (повѣтъ Карбонъ) припадає оденъ салонъ на 275 людей, за те въ Сомитъ Гилъ и Колдейлъ обставины суть далеко гôршй. Въ Мт. Кармелъ припадає оденъ готель на 154 людей. Загаломъ беручи въ околици твердого угля припадає оденъ лайсенсъ на 175 людей або 58 хлопôвъ!

Цѣкава є рѣчь, що салоны въ околици твердого угля переходять дуже скоро въ руки „Гонґеріенъ", себъ то Русинôвъ, Полякôвъ, Словакôвъ, Литвинôвъ, Мадярôвъ и другихъ чужинцѣвъ. Сей переходъ салонôвъ зъ рукъ „Англикôвъ" до рукъ „Гонґеріенъ" вôдбуваєсь скорше якъ зрôстъ людности сихъ послѣдныхъ. Въ Олифантѣ, примѣромъ, 1880 року анѣ оденъ „Гонґеріянъ" не мавъ лайсенсу, а въ 20 лѣтъ познѣйше Гонґеріяне мали 16 лайсенсôвъ на 37, значить майже половину. Въ Шенандорѣ въ першôмъ вордѣ, Гонґеріенъ мають 47 салонôвъ на 50, въ Маганой Сиґі въ першôмъ вордѣ мають 30 на 36. Въ 1901 роцѣ, Гонґеріенсъ въ Шенандорѣ мали въ своихъ рукахъ о 25 салонôвъ бôльше якъ Американцѣ, Айришѣ, Нѣмцѣ и Велшѣ разомъ. Бôльшôсть салонôвъ є такожь въ рукахъ Гонґеріенсъ въ Нантікокъ, Едвардсвилъ и мѣстахъ въ околици Гейзелтону.

Причина, чому такъ многй нашй люде беруть ся до готелѣвъ є та, що готель не потрѣбує великого капіталу, нѣ знаня, а є взглядно поплатнѣйшій вôдъ якого небудь другого бизнесу; готельники заробляють на всѣмъ, що продають щеразъ тôлько що ихъ рѣчь коштує а неразъ и бôльше. „Піятика", се майже одинока рѣчь, на якôй можна доробитись гроша мѣжь нашими людьми.

Розумѣє ся, що не є и безъ того, щобы дехто готельника не натягнувъ, бо продажа не вôдбуваєсь вся за готовй грошѣ, и лучають ся такй люде, що коли надовжить вже досить у одного готельника, тодѣ иде до другого и такъ дальше.

Нашй люде (тутъ розумѣємо всѣхъ Гонґеріенсъ) пють бôльше якъ Англики, але и платять лѣпше. Коли Анґликъ пропиває мѣсячно 2 до 3 доляры, то „нашь" пропиває вôдъ 4 до 5 дол., хочь лучають ся и такй, що пропивають вôдъ $10 до $15 на мѣсяць. Найбôльше пють Поляки.

Въ 1904 роцѣ було въ повѣтахъ Лакована, Лузорнъ и Скулкілъ 2974 лайсенсôвъ. Въ цѣлôй околици твердого угля въ Пенсилвеніи є понадъ 3000 лайсенсôвъ. Єсли возьмемо, що пересѣчно кождый зъ тихъ, що має лайсенсъ торгує 300 долярôвъ на мѣсяць, то выйде що на рôкъ тй 3000 „лайсенсовичôвъ" вторгують за піятику 10 міліонôвъ и 800 тысячь долярôвъ. Єслибъ трету часть зъ тыхъ грошей пропили адвокаты, докторы, бизнесмены, попы, політикеры и т. д., то и такъ на майнерôвъ припала бы величезна сума, бо понадъ 7 міліонôвъ долярôвъ рôчно, або $48.00 рôчно на кождого, що працює въ майнахъ! Зъ сего выходилобъ дальше, що на мѣсяць пропивають майнеры пересѣчно по 4 доляры, або осьму часть свои пересѣчнои мѣсячнои заплаты!

Страшнй цифры, але на жаль правдивй, бо основанй на старанно зôбраныхъ даныхъ. Та страшнй они передовсѣмъ не великою силою пропитого гроша а страшнй тою нуждою фізічною, умисловою и моральною, яка всегда волочесь за піяньствомъ.

Що буде дальше, если справы не полѣпшать ся, а будуть зъ року на рôкъ погôршатись, якъ се було доси? Яка будучнôсть жде усѣхъ людей, що живуть въ такихъ обставинахъ, а особливо Русинôвъ? Яка будучнôсть жде ихъ дѣти, будуче поколѣнє?

Чи нема жадного способу, щобы бодай вчасти и постепенно злагодити наслѣдки сего піяньства?

Се питаня не маловажнй, се питаня пекучй, божь чейже хиба лишь той, що не хоче, не бачить, що салоны въ околици твердого угля мають бôльшій вплывъ на людей якъ якй небудь церкви, місіи, читальнѣ, клюбы, бібліотеки, театры, а навить школы. Пора надъ тымъ застановитись и почати въ тôмъ напрямѣ систематичну роботу, але не при помочи драконьскихъ правъ супроти готельникôвъ, бо они не приноять, якъ бачимо зъ практики, жаднои корысти, а при спомочи освѣдомлюваня и просвѣчуваня людей.

Права хочьбы найострѣйшй не поможуть нѣчого якъ довго люде схочуть пити, коли противно, если люде не схочуть добровôльно пити, тогды піяньство зменчить ся навить безъ жадныхъ репресивныхъ законôвъ.

*) Рахуємо, що трету часть людности становлять дорослй, працюючй мущины.

Пісня Канадийска.

Ой їхав я до Канади, говорили люде,
Що в Канаді ще є правда, то там ліпше буде.
Ой приїхав до Канади всюда роздивляю,
Ой так і тут нема правди як у старім краю.
По всім сьвіті нема правди, най то кождий знає,
Що як в краю так в Канаді неправда буяє.
Нема правди у Канаді, певно що й не буде,
Як не будуть жити в згоді усі рускі люде.
Як не будуть жити в згоді, собі помагати,
Тай буде ся чужий народ я з нас висьмівати.
Ой через то рускі люде мусять бідувати,
Бо не хотять жити в згоді, купи ся тримати.
Пробудіть ся ви Русини тай не засипляйте,
Ой учіть ся, просьвіщайтесь, купи ся тримайте.
Богато є тай тут людий, що вни Русинами,
Та коби їх підносити аж під небесами.
Бо хто любить жити в згоді, вірно, чесно жити,
Той не буде по всім сьвіті ніколи бідити.
А хто любить межи людий незгоду сіяти,
Той не буде ні від кого пошанівку мати.
Богато є тут Русинів, що так поступають,
Рідной мови ся встидають, чужу переймають.
Бо одні ся тут спольщили, другі змосковщили,
А треті ся з'анґлійщили, рідне понижили.
Як прийшов він до Канади та си роздивляє,
Та якої би то мови вхопити ся має.
Говорили тай за люди як вни поступають,
Тепер треба оповісти як тут пробувають.
Ой на весні сніг ся топить, вітер повіває
А чоловік що потрібно до торби збирає.
Ой як торбу наладує, тай стане думати,
Ой циж бо він здоров верне до своєї хати.
Ой дай Боже, здорове вам, ти жінко, тай діти,
Коби Господь нам допоміг в здоровлю ся взріти.
Ой він піде я в дорогу, роботи шукає,
Жінка ходить так як почта та брехні складає.
Ой чоловік тяжко робить, за ню думку має,
А вна собі тай на фармах нічо не гадає.
Ой він тяжко там заробить, єї посилає,
А вна собі тай на фармах гойний баль справляє.
Ой в Канаді сніги, леди до сонця сіяють,
А зими лиш сім місяців в Канаді тримають.
Ой як вийде місяців сім тай тогди загріє,

Ой тогди то трава всюда красно зеленіє.
В нас у цьвітнію по садочках файно зеленіє,
А в Канаді куда глянеш всюда ся біліє.
Тут і пташки не так красно як в краю сьпівають,
Лиш комарі ціле літо як гаде кусають.
Ой як комарі заграють то чоловік скаче,
А як ему вже доіде то часом заплаче.
Приїхав я до Канади, милі братя мої,
Тай від тогди я не бачу веселости свої.
Бо що робю ци де стану все думку думаю,
Як то було веселенько давно в нашім краю.
Ой краю наш ріднесенький, ой краю наш краю,
Ой на тебе я з Канади нишком поглядаю.
Бо годину тут сьпіваєш, годину сумуєш,
Ой нігде ту церковного дзвона не зачуєш.
Я годину ту сумую а годину плачу,
Бо вже своє рідне село нігди не зобачу.
Ой краю наш ріднесенький, чож ти так змінив ся,
Же хто прийде все говорить, що там набідив ся.
Ой закуй ми зазулечко, закуй ми сивенька,
Ой деж ти ми тай закуєш на друге літенько.
Ой закуй ми зазуленько, у зеленім гаю,
Най ми буде ся здавати, же то в старім краю.
Ой закуй же зазулечко в зеленій ліщині,
Най би мені лекше було жити на чужині.
Хоть в Канаді кождий ґазда ліпше пробуває,
А всеж таки не край рідний, най го кождий знає.
Ой так тут ся ґосподарі файно кождий мають,
Лишень ходять ціле літо зарібку шукають.
Єго жінка в старім краю завше журу має,
А він ходить по Канаді роботи питає.
Ой в Канаді кождий себе паном називає,
Скоро трохи сніжок з землі, торби ся чіпає.
Ой ходить він по Канаді тою дорогою,
Тай неоден гірко ходить в оці зі сльозою.
Ой ходить він по Канаді, приставку не має,
Тих гараздів у Канаді подостатком має.
Ой котрий тут прийде з краю кождий фарму має,
Колиж бо він з тої фарми мало що вживає.
Ой тому го з тої фарми мало що вживає,
Що посіє хоть виросте, то всьо померзає.
Хоть тут не є чисте поле, але тії лози,
Ой за всьо би добре було, коби не морози.

Василь Улач, з села Ілинці, пов. Снятин, Галичина, до Канади приїхав 1902 року, 10 Мая.

Збирайте жертвы на Руский Нар. Фондъ въ Америцѣ.

ДОПИСИ.

Зъ McKeesport, Pa. День 11-го Марта с. р. бувъ для насъ Русинôвъ McKeesport-скихъ дуже памятнымъ свѣтлымъ празникомъ, котрого память на довгі часы врыла ся въ серця нашѣ.

Се день въ котрôмъ вôдбувъ ся перший декл.-вокал.-амат. вечерокъ у насъ. То день новои добы нашого житя, та пролому до лучшои будучности. Бо дѣйсно та горстка Русинôвъ тутешныхъ, завдяки своѣй витревалости розвиває ся, та иде впередъ, прямуючи до поступу, и показує загалови, що она жиє, розвиває ся, а доказомъ сего, сей висше згаданый вечерокъ, про котрый вамъ п. читателѣ дещо напишу. Однакъ, передтымъ уважаю за конечне пояснити п. читателямъ, що вечерокъ сей уладило ся спôльными силами при помочи добрыхъ нашихъ сусѣдôвъ зъ Пітсбурґа (Савтъ Сайд у) кружка молодежи пôдъ проводомъ и дириґентурою п. учителя зъ Пітсбурга Изидора Костюка.

Заразъ при самôмъ вступѣ до галѣ, приємне враженє зробила на мене красна декорація, великій порядокъ, доглядъ въ запроваджуваню гостей на ихъ мѣсця, спокôй та тишина.

Слово вступне выголосивъ п. А. Гальчакъ. Въ горячôй своѣй промовѣ розбудивъ духа народного, збудивъ замилованє и охоту до труду и працѣ духовои, до любви и згоды та єдности помѣжъ Русинами. Дальше пояснивъ цѣль и корысть вечеркôвъ въ загалѣ, а въ конци пояснивъ поодинокі части тогожь вечерка, котрі мали слѣдувати. Єго гарна промова з'єднала ему симпатію публики.

Найголовнѣйша частина сего вечерка, комедійка одноактова п. з. „Запоморочена", вôдограна: п. М. Попілемъ, М. Завойскôвъ, М. Здзебою, К. Бандоровскою, В. Проксинкомъ, Ив. Котовичомъ и М. Костинакою, выпала надсподѣвано добре, о чôмъ могло посвѣдчити велике зацѣкавленє та вдоволенє публики. Що до аматорôвъ, то тіи вôдограли свои ролѣ усѣ дуже добре.

По тôмъ слѣдувала дѣточа комедія „Дивне письмо", знаменито вôдограна зъ великимъ чутємъ п. М. Турковскимъ, П. Карасневичемъ, и 7-лѣтною дѣвчинкою Т. Криницкою.

Зôбрна деклямація п. з. „Старі пяницѣ", була вôдограна такъ оріґінально та удачно, що ажь любо було дивити ся. Розвеселена публика ледво вконци втихомирилася зъ оплесками.

Помѣжъ перервами высше згаданыхъ комедій слѣдували прехороші деклямаціи, зарôвно молодежи старшои якъ и молодшои.

Усѣ комедіи и деклямаціи були переплѣтані спѣвомъ нотнымъ, хору мужеского, мѣшаного и дѣвичого школяриків Пітсбурскихъ, пôдъ дириґентурою п. учит. И. Костюка. Мѣ пѣснѣ разомъ взявши дуже прехорошо вôдспѣвані, чародѣйно на насъ дѣлали.

Честь и слава вамъ п. учителю за ваші труды, и щасть Боже вамъ въ розпочатôмъ дѣлѣ. Честь и слава тобѣ руска молодеже, котра ся горнешь до працѣ народнои, котра розбуджуєшь духа руского. Не спиняй ся вже славна молодеже въ разъ предпринятôмъ дѣлѣ, ступай дальше смѣлымъ крокомъ впередъ, та розбуджуй тії чорні масы заспаного народу нашого до нового житя духового, до любви своеи „Рôднѣ", щобы нашъ нарôдъ приійшовъ до самосвѣдомости, що вôнъ є Русиномъ, та стремѣвъ до одной меты.

Горячимъ моимъ бажанємъ бы було, щобы прочая руска молодежь пôшла слѣдомъ такихъ людей.

На послѣдку выступивъ на сцену всч. о. Стефановичъ зъ коротком але загрѣваючою промовою до зôбраныхъ, въ котрôй зложивъ подяку публицѣ за такъ численну участь, заохотивъ до працѣ та єдности.

Въ кôнци повѣдомивъ о присутности всч. о. Ст. Макарь, та заявивъ, що всч. о. Макарь на горячі нашії просьбы повернувъ ся и полишає ся у насъ яко душпастыръ. По семъ о. Макарь привитавъ присутныхъ гостей горячою промовою, въ котрôй помѣжъ иншымъ высказавъ и се, що чує ся гордымъ бути и працювати для такихъ, котрі пôдъ ударами горя не лише що не гнуть ся и не упадають на дусѣ, але ще гартують ся и яко такі зъ подвôйною силою зъ бодрымъ духомъ идуть дальше впередъ, до своеи меты. Довгій часъ гомонѣла буря оплескôвъ въ гали по скôнченю промовъ обохъ отцѣвъ, а гостѣ почали поволи ся розходити ся домôвъ.

Хочу ще пару словами вôдозвати ся при тôй нагодѣ до моихъ спôвъ-парохіянъ Mc-Keesport-скихъ.

Гей любі братя! Не гаймо часу марно, горнѣмъ ся усѣ разомъ до нашои церковцѣ. Не будьмо такъ малодушными, та не тратьмо безхосенно недѣль и святъ. Спѣшѣмъ усѣ разомъ тамъ, где найдемо осолоду, и покрѣпленє для душѣ нашои.

А вы родичѣ, котрі маєте дѣти тутки, не дайте имъ загинути, вынародовити ся, але спѣшѣть ся зъ ними до записту, до школы парохіяльнои, до мѣсцевого дяко-учителя п. Ю. Ялечка. Такъ само не забувайте и про свою орґанізацію св. Й. Крестителя ч. 48, та громадно, вступайте до неи. Бо се велика ганьба мати своє, а до чужого належати. А се могу вôднести до васъ Русины зъ Вилмердинку, може ся хотяй теперь опаматаєте. Не завадить згадати ще та повѣдомити тыхъ, котрі бъ мали охоту учити ся языка американьского, що заводить ся школа науки тогожь языка, тому ти котрі мають охоту нехай не гаять ся зъ записомъ.

Ще разъ взываю васъ мои братя любі до гуртованя ся разомъ, орґанізаціи и до працѣ та труду народного, а мôй покликъ до васъ, най марно не проминѣ.

Гость и парохіянинъ.

З Журова, Галичина. У нас в Журові заложилисьмо касу позичок и ощадностей системи Райфайзена. Від 5-го Мая 1904 р. до нинїшного дня зложили наші люде 2000 кор. на ощадність а позичили з каси 11000 корон. Заряд і рада надзираюча складає ся з 16 людий. Товариство (каса) есть судово зареєстроване а его розвій есть певний. Зароблений гріш присилайте до журівскої шпаркаси на процент, а коли повернете до Журова і зажадаєте від каси, щоби вам ваші гроші звернула, звернемо з процентом. Хто би не вернув до Журова а зажадав, аби гроші зложені в нашій касі вернути єму до Америки, вернемо. Адже з Беньковець, що суть тепер в Америці прислали до своєї каси в Беньківцях 40 тисяч кор. на ощадність, а наша каса так само як Беньковецка переховає вашу працю і зверне вам на жадане з процентом. Не бійте ся і щадіть гроші в нашій касі. На доказ, що наша каса есть безпечна запитайте ся Виділу краевого у Львові, котрий дав нам 8000 кор. на ощадність. Хто так зробить виграє, хто буде ся бояти гроші до нашої каси зложити, буде жалувати.

Василь Баранович прислав на книжочку до нашої каси 80 кор. запитайте ся его жінки.

Лучіть ся з нами а не пожалуєте того ніколи, та будете нас за нашу раду благословити.

о. Омелян Присташ, директор.
Йосиф Озарков, касієр.

Всячина.

ДОХОДЫ ЗЪ ТВЕРДОГО УГЛЯ.

Що копалнѣ твердого угля приносять величезні зыски о тôмъ не може бути найменшого сумнѣву. Рôчне справозданє компаніи Delaware, Lackawanna & Western (котра має такожь свою желѣзницю мѣжъ Ню-Йоркомъ а Бофало) показує, що третина чистого зыску сеи компаніи походить зъ твердого угля. Такъ само має ся рѣчь зъ компанією Delaware & Hudson, або якъ єѣ звуть въ скороченю „Ді єндъ Ейчь". Вь 1903 заробила ся компанія всего 30 и пôвъ міліона долярôвъ а доходъ зъ самого угля выносивъ понадъ 20 міліонôвъ. Подôбно має ся рѣчь и зъ другими компаніями або и приватными особами, що мають угльовй майны. Въ такôмъ малôмъ мѣстѣ якъ Скрентонъ, Па. примѣромъ, є кôльканайцять міліонерôвъ а всѣ они доробились маєтку на углю. А однакъ помимо сего скôлько разôвъ майнеры жадають хочьбы навить невеликого пôдносеня платнѣ, то компанисты опирають ся сему та кричать, що єсли-бъ дали пôдвышку, то мусѣлибъ збанкрутовати...

ДѢТОЧА АСЕКУРАЦІЯ У ФРАНЦІИ.

Французы учать свои дѣти ощадности. Въ тôй цѣли заложили товариство Mutnalite, до котрого може належати дитина вôдъ 3 рокôвъ житя, если платить до касы товариства 2 центы на тыждень. За те дѣтина достає 10 центôвъ денно запомоги, коли захорѣє, а коли доросте певного вѣку достає пенсію. Єсли вôсѣмнайцять лѣтный хлопець платить до касы 34 центы на мѣсяць, то коли дожиє 60 лѣтъ, достає рôчну пенсію въ сумѣ 72 доляры.

ЛѢСЫ ВЪ ЕВРОПѢ.

На сто акрôвъ землѣ въ Фінляндіи є 51 акровъ лѣса, въ Швеціи 49, въ Росіи 40, въ Австріи 32, въ Угорщинѣ 27, въ Нѣмеччинѣ 26, въ Турціи 23, въ Швайцаріи 21, въ Болгаріи 20 акровъ лѣса. Англія має найменче лѣса зô всѣхъ европейскихъ державъ, бо лишь 3 и пôвъ акра на 100 акрôвъ землѣ.

ВѢРОИСПОВѢДНІ ШКОЛЫ.

Въ Канадѣ иде теперь борба о вѣроисповѣдні школы. Католики (мѣжъ ними и премієр міністрôвъ) та деякі протестанты жадають, щобы въ пôвнôчно-захôдной Канадѣ були вѣроисповѣдні школы удержуванѣ на кошта краю, инші люде жадають, щобы школы були не вѣроисповѣдні, але публичні такъ якъ се є въ Сполученыхъ Державахъ.

ШКОЛЫ ДЛЯ ЖЕНОКЪ.

Помѣжъ еміґраетами дѣвчата выходять замужь дуже скоро, а то зъ причины великои чисельнои переваги мущинъ надъ жѣнками. Выпадки де замужна жѣнка не має навить 14 лѣтъ, є дуже часті, особливо мѣжъ Италійцями. Щобы хочь якъ такъ полѣпшити положенє такихъ молодыхъ женъ и дати имъ спроможнôсть сповняти ихъ непоспильні обовязки, Рада Шкôльна мѣста Чікаґо, постановила завести примусову науку для такихъ женъ. Наука буде вôдбувати ся зовсѣмъ окремо вôдъ науки дѣвчатъ и хлопцѣвъ шкôльного вѣку, а въ плянѣ єѣ будуть входити кромѣ другихъ рѣчей такожь домашне хазяйство и т. п.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL 23

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$2.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ черезъ Книгарню Шевченка ул. Чарнецького 26, Львôвъ.

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Найтемнійший кут в Европі.

(Европейска публіцистика про україньско-руське питане.)

Земля заселена Русинами-Українцями, від Карпат по Кубань, се найтемнійший кут в Европі — се країна про якої економічні, культурні і етноґрафічні відносини цивілізований сьвіт не мав доси майже понятя. Вправді не бракло у нас людий, що подавали від часу до часу звістки про наш край в западну Европу. З особливою енерґією взяв ся за се діло Роман Сембратович. Всіми статями, які Сембратович помістив в західно-европейских журналах і ґазетах про русько-україньскі справи можнаби заповнити кілька здорових томів. Особливо годить ся тут згадати поважні, оперті на студіях та історичних жерелах розвідки оголошені в р. 1898–1901, як ось: „Про унію Хмельницкого“; „Про свободолюбні змаганя на Україні“; „Про закріпощене України“; „Проскрипция україньского слова почавши від указу Петра Великого 1620 аж до указу Александра II, 1876“; „Про літературне відроджене на Україні“; „Про польску господарку в Галичині“; „Про галицке шкільництво“; „Історія польско-руських відносин“ і т. д. Він вправді заінтересував трохи заграничну журналістику нашими справами, а деякі статі звернули на себе загальну увагу — але все те мало лиш хвилеве значіне. Найлучшим сего доказом ся обставина, що за специяльні дописи про україньскі справи, не получав він ніякого гонорара, а редакциї містили єму ті дописи з огляду на иньші его статі більше загальної натури. Се знамените мірило, бо редакция кождої більшої часописи платить радо за статю, котра представляє для еї читачів інтерес. Сембратович хотів відтак видати в німецкім перекладі деякі твори Костомарова — Антоновича. В р. 1900 писав єму начальний редактор »Frankfurter Zeitung« Д-р Штерн ось що: „Я подивляю ідеалізм, Вашу безкорисну працю, але сумніваю ся чи Ваші змаганя вінчають ся успіхом. Хоч би Ви видали 100 строго наукових томів з поля історії і етноґрафії Вашого народу, хоч би написали 1000 статий по чужих часописях, то все таки не заінтересуєте европейскої журналістики до сеї степени, щоби вона сама заговорила про вашу справу. Наукові томи гнити будуть по книгарнях і прочитає їх ледви 2—3 учених, статі підуть в забуте, а остаточно ніхто не буде знати, хто властиво бажає піддвигненя Вашої народної справи: Ви самі лише, чи також Ваш народ? Але з'орґанізуйте Вашу пропаґанду, сотворіть трибуну, з котрої свобідно моглиби заговорити представителі Вашого народа, — заснований от хочби невеличкий тижневник на однім з европейских язиків; тижневник, в котрім би містили ся політичні, історичні, літературні розвідки та переклади лучших Ваших белетристів, словом журнал, що бувби зеркалом політичного і культурного житя і раз в раз пригадував сьвітови на Ваш забутий народ — а побачите, що се найвідповіднійша дорога до осягненя цїли. Розуміє ся, що орґан такий не повинен бути одноднівкою, бо якби мав за рік два упасти, то ліпше справи не зачинати...!

От Сембратович взяв ся до видаваня тижневника „X-Strahlen“. Маючи не злі доходи яко кореспондент заграничних часописий гадав він, що до такого видавництва не треба буде більше доплачувати, як сто кількадесять ґульденів місячно і от буде орґан. Але се видавництво вимагало значно більших видатків, відтягнуло видавця від инших занять, та довело его до материяльної руїни. Показало ся, що се був лише незручний експеримент і що такої гадки не можна перевести в діло без помочи цілої суспільности. Але все таки ся, хоч для видавця неприємна, проба підготовила терен до дальшої роботи. Редактор д-р Е. Левіцкий отворив в „Ділі“ дискусию на тему: чи треба нам орґану на европейскій мові? Всі що забирали слово в сїй справі висказали ся за потребою такого журнала. Остаточно зібрав ся у Відни в перших днях цьвітня 1903 кружок людий (присутні були посли: д-р А. Кос, д-р Е. Олесницкий, Ю. Романчук, В. Яворский та публіцисти д-р Е. Левіцкий і Р. Сембратович) і одноголосно рішив основати двотижневник Ruthenische Revue.

Отак повстав наш орґан, котрого редакция оперта на плечах одного чоловіка і не знайшла майже ніякої підмоги серед наших письменників. А мимо сего удало ся за короткий час видавництво так поставити, що оно викликало загальне признане серед чужинців і заняло поважне становище в европейскій публіцистиці. Богато видних письменників висказує ся дуже корисно про спосіб редаґованя Ruth. Revue, порівнує нашу часопись з иншими подібними видавництвами, як „Finlaendische Rundschau“, котрі оперували далеко більшими средствами, мали більше сил до розпорядимости, а все таки через скучний спосіб редаґованя не з'уміли викликати заінтересованя, помимо сего, що розсилано і розсилає ся їх по кілька тисяч примірників даром. Звісний шведский публіцист, парляментарний посол д-р А. Гедін пише в одній із своїх послідних статий, що „Ruth. Revue“ з умілостию і з правдивим публіцистичним талантом ґрупує материял, через подаване перекладів виднійших україньских письменників познакомлює Европу з україньскою літературою, постепенно і консеквентно вводить руско-україньску справу в сферу прилюдної дискусії, на арену европейскої журналістики.

Бувший норвежский міністер, президент комітету Нобля J. Loevland помістив в поважнім журналі „Samtiden“ (Christiania) простору статю про руско-україньску справу на основі даних з Ruth. Revue J. Loevland пише між иншим: „Часопись Ruth. Revue, котру від р. 1903 видають у Відни посли: В. Яворский і д-р А. Кос та літерат Роман Сембратович, подає поясненя і поученя про руско-україньский народ. Сей журнал — який ми і норвежским читачам поручаємо — з'умів розяснити і розповсюднити вісти про україньску справу в західній Европі а богато часописий заняло ся сею справою...

Визначний німецкий публіцист, посол до німецкого парляменту Hellmut von Gerlach (член „Freis. Verein.“) пише в „Berliner Zeitung“ ось що: „Велику заслугу около руско-україньского народу поклало кількох визначнійших Русинів, що оснували у Відни Ruth. Revue. Двох послів і звісний письменник Роман Сембратович видають сей журнал, що подає нам знаменитий образ духового житя руско-україньского народу — а з другого боку погляд на московскі насильства“....

Професор Leroy Beaulieu з Парижа пише в анкеті: „Я читаю Ruth. Revue з тим більшим інтересом, бо знаю що сей журнал, заінтересував україньскою справою великий народ“... Fredrik Bajer з Копенгаґі пише рівнож в анкеті: „Маю надію, що Ви з'умієте европейску публіцистику так приєднати для справедливого діла, що указ з р. 1876 остаточно мусять захитати ся. Ваша Revue на мій погляд так знаменито редаґована, що така надія в повні оправдана...“

Згадати годить ся про анкету нашого орґану в справі указу з р. 1876, в котрій взяли участь найвиднійші европейскі сьвіточі, про се, що сю анкету передрукувало доси около 90 европейских ґазет; що на основі Ruth. Revue написали доси поважні розвідки про нашу народну справу такі люди, як J. Loevland (Christinia); д-р A. Hedin (Stokholm); Pompeyus Gener (Barcelona); Dr. Giuseppe Sergi (Roma); Dr. Brandes, Проф. Fredriksen (Kopenhagen), H. v. Gerlach; Cajus Moeller і и.; що майже всї інформативні статї з Ruthenische Revue передруковують заграничні часописи; що богато друкованих в Ruth. Revue перекладів наших письменників (як М. Вовчка; Стефаника; Коцюбиньского; Кобилянськоі; Грінченка і и.) викликало заінтересоване а оден віденьский журналїст прочитавши Грінченкове „Hunger“ сказав, що він наслухавши ся з польскої сторони тілько про нездарність руско-україньского народу, не підозрівав ніколи, щоби література сего народу мала такі гарні оповіданя.

Правда видавництво наше моглоби представляти ся у красшій формі, як до тепер. В послідних часах дістала редакция від поважних людий з Парижа і з Копенгаґі листи, в котрих радять нам видавництво наше розширити, видавати Ruthenische Revue що тижня в 4000 примірників з окремим белетристичним додатком і розсилати більшу часть даром, для пропаґанди. Ну, але на се нас не стати! Ми і так висилаємо велику часть примірників даром розличним науковим інституциям, унїверзитетским бібліотекам, товариствам, мужам науки, публіцистам і т. д. Але як раз через те мусимо бороти ся з дефіцитом. Друкарня і порто за границю пожирають і так найбільшу часть наших средств — бо впрочім наша господарка незвичайно ощадна. В серпни 1903 року переняли ми видавництво в свої руки і відобрали адміністрацию від нашого бувшого друкаря Ценкера. Від того часу ведем діло з можливо найбільшою ощадностію. Нашим адміністратором есть Русин, п. В. Кушнїр а адміністрация получена з моїм помешканем (VIII|I Wickenburggasse 10—I|9 Wien), в наслідок чого льокаль адміністрациї не коштує нас богато. Редакция знаходить ся в помешканю Сембратовича (XVIII|2 Gersthofer strasse) отже льокаль редакциї не коштує нас нічо. Видатки на кождім поли стараємо ся зредуковати о скілько можна, але мимо сего мусимо бороти ся з дефіцитом.

Гадаю однак, що такий орґан лежить в інтересі цілого нашого народу і що ціла суспільність повинна цілими силами таке видавництво поперти — а як се видавництво упаде, буде се виною цілої нашої суспільности. Бо хоч часопись видавана для чужинців, то всеж таки материяльно повинні еї піддержати свої. А як би наша справа поступила так далеко, що такий журнал удержувалиби самі чужинці (своїми передплатами), тоді не треба би нам взагалі ним журити ся, тоді би чужинці самі такий орґан видавали!

Ruthenische Revue повиннаби мати між самими Русинами 1500 передплатників. Передплата така мала (8 кор. річно) що кождий наш інтелїґент може на се здобути ся. Наколиби в кождім повіті знайшов ся оден патріот, що хотівби заняти ся збиранем передплат і заохочував людий до передплати, то справа пішлаби знаменито. Невдовзі оголосимо виказ передплатників між австрийскими Русинами на независимих становисках (адвокатів, сьвященників, лікарів) а переконають ся читачі, що справа моглаби стояти лучше, чим стоїть.

В кінци ще одно слово до В. П. земляків. Наш журнал оснований для інформованя цивілізованого сьвіта про наші народні справи. Містимо радо (і платимо письменникам, що жиють з пера, гонорар — хоч розуміє ся дуже скромний) обєктивно писані статі, інформативні, культурно-історичного змісту і т. д. Алеж ніяких особистих кадил анї чисто особистої полеміки містити не можемо! В послідних часах дістає редакция з Галичини чим раз більше статий виключно полемічного змісту, за котрих непоміщене автори незвичайно гнівають ся. Признаємо, що полеміка нераз дуже потрібна, що вона прочищує атмосферу і т. д. Але звертаємо увагу Вп. дописувателів, що для полеміки надають ся найліпше краєві часописи. Апелюємо проте до їх вирозумілости і просимо звинити, що не годні вдоволити їх бажань.

Василь Яворский,
посол до ради державної.

Заворушеня въ Росиі.

Варшава 26. Якійсь чоловѣкъ кинувъ бомбу на подворе поліційнои стациі, въ наслѣдокъ чого много полісменовъ зôстало раненыхъ. Заговорщикъ утѣкъ, однакъ въ короткôмъ часѣ зôставъ зловленый и приарештованый. Коли въ по той замахъ розôйшла ся по мѣстѣ, поспѣшивъ сейчасъ на мѣсце выпадку шефъ варшавскои поліціи баронъ фонъ Нолькенъ, однакъ по дорозѣ, коли ѣхавъ каритою, кинувъ хтось другу бомбу. Баронъ фонъ Нолькенъ зôставъ смертельно раненый. Заговорщикъ утѣкъ. Поліція шукаючи за нимъ, знайшла на однôй бôчнôй улицѣ трупа чоловѣка; зразу всѣ думали, що то заговорщикъ зôставъ раненый и тутъ згинувъ, однакъ опôсля переконали ся, що той забитый, се аґентъ поліціи, котрый хотѣвъ зловити заговорщика. але поцѣленый револьверовою кулею въ саму грудь, упавъ трупомъ на землю. Лѣкарѣ мають надѣю удержати барона фонъ Нолькенъ при житю.

Петербургъ 26. Зъ Тули доносять тутъ про заворушеня селяньскй, котрй прибирають що-разъ ширшй розмѣры и грôзнѣйшій характеръ. Товпа народа напала на поліцая, а коли йому поспѣшили другй на помôчь, вывязалась завзята борба, середъ котрои оденъ поліцай зôставъ застрѣленый, а двохъ тяжко раненыхъ. Арештованъ не предпринято нѣякихъ.

30 тысячь робôтниковъ въ Петербурзѣ зôстало вôдправленыхъ вôдъ роботы. Робôтники грозять пôмстою. Въ однôй великôй фабрицѣ бавовны понищили робôтники машины. Робôтники суть заосмотренй въ оружіє та динамітъ, а офіцирамъ, котрйбы поважились вести на нихъ вôйско, грозять смертію. По мѣстѣ кружить поголоска, що революціонеры засудили на смерть бôльше якъ трийцять особъ зъ царского окруженя. Першимъ, котрый має згинути, є великій князь Алексій. Въ списѣ тôмъ находить ся также имя цара и царицѣ.

Петербургъ 27. Максимъ Ґоркій поважно захорѣвъ на груди, такъ що приятелѣ побоюють ся о його житє. Лѣкарѣ кажуть, що если Ґоркій хоче прийти до здоровля, то мусить чимъ скорше опустити Риґу, и поѣхати на полудне, де є лагôднѣйше пôдсоне. Якъ звѣсно, Ґоркій находить ся пôдъ доглядомъ поліціи, котра вызначила Риґу яко мѣсце побуту до хвилѣ процесу Ґоркого, обжалованого о зраду стану, позаякъ въ своихъ вôдозвахъ завзивавъ народъ до знищеня правительства.

Варшава 27. Заговоръ на шефа поліціи выкликавъ тутъ велике заворушене. Лишь злому мѣреню можна завдячити, що баронъ фонъ Нолькенъ находить ся еще мѣжъ живыми. Заговорщикъ мѣсто кинути бомбу пôдъ карыту, кинувъ еи зъ заду и тому баронъ не згинувъ на мѣсци, але его станъ є грôзный. До теперь еще не зловлено чоловѣка, котрый кинувъ бомбу. Крôмъ шефа поліціи зôстало раненыхъ еще трохъ поліцаѣвъ и кôлькохъ робôтниковъ,

котрі недалеко працювали.

Другій заговорщикъ, котрый кинувъ бомбу на поліційнôй стациі, є тяжко раненый. Вôнъ мае 18 лѣтъ, зъ заводу є слюсаремъ а походить зъ Ново Мінска. Єго имя є Стефанъ Окрея. На поліціи вôнъ заявивъ, що належить до соціялістичной партіи.

Петербургъ 27. Поголоска, немовь великій князь Алексій утѣкъ несподѣванно за границю є неправдива. Вôнъ пробувае въ Петербурзѣ. Для скрѣпленя варты при царскôй палатѣ призначено два полки донськихъ козаковъ до Царского Села.

Ялта (Кримъ) 27. Ситуація правительства є тутъ дуже загрожена. Всѣ магазины и склады горѣвки зôстали знищені. Поліційна стація, вязниця и многі склепы зôстали пôдпалені. Всѣ вязнѣ зôстали выпущені на волю. Вôйско стереже уряду почтового и скарбового. Ожидають бôльше вôйска.

Севастополь 27. Вѣсти про великі заворушеня въ Ялтѣ выкликали тутъ велике занепокоєне. Найновѣйші депеши доносять, що шефъ поліціи въ Ялтѣ смертельно раненый. Выслано тамъ много козаковъ и кôлька компаній пѣхотинцѣвъ.

Петербургъ 27. Шефъ пресового департаменту Больбрадъ заборонивъ редакторамъ часописей друковати статѣ покликуючі до мира, позаякъ Японцѣ черезъ те бачать настрôй Росіи, и ставляють труднѣйші условія мира.

Петербургъ 28. Шляхта зъ московскои губерніи, котра все удавала дуже ліберальныхъ людей, выготовила до царя заяву, въ котрôй домагае ся справдѣ заступництва народа въ управѣ державою, але про цѣлковиту свободу народа, себъ-то про конституцію и чути не хоче. Російскі шляхтичѣ наполохали ся заворушень селяньскихъ, котрі безвинно ширять ся по ихъ посѣлостяхъ. Въ многихъ мѣсцевостяхъ організують самі и власнымъ коштомъ удержують сторожу, котра бы хоронила ихъ жите и маєтки передъ ворохобниками.

Тымчасомъ революційный рухъ середъ селянъ ширить ся по губерніяхъ: Черніговскôй, Казаньскôй, Тамбовскôй и т. д. Вôйско не въ силѣ привернути порядокъ. Попы мають наказъ вôдъ святѣйшого Синода успокоювати народъ, але се нѣчого не помагає. Коли надôйде весна, то ситуація правительства стане еще труднѣйша, а то тымъ бôльше, єслибы правительство справдѣ хотѣло мобілізувати нову армію.

Передовсѣмъ на Кавказѣ є дуже прикра ситуація. Въ Баку пôдпалили робôтники величезні склады нафты.

Петербургъ 29. Зъ Ґеорґіи за Кавказомъ доходять вѣсти, що заворушеня обняли цѣлу ту провинцію. Мѣжъ вôйскомъ панує безкарность, мѣсцеву управу знесено и оголошено тымчасову провізоричну управу. Въ Батумъ, Крівянъ и Карсѣ революційні елементы мають перевагу.

Петербургъ 29. Царь поручивъ ґубернаторови Варшавы, Максимовичови, выготовлене реформъ для надвисляньскои провинціи. Въ письмѣ своимъ пише царь: „Правительство звернуло увагу на рухъ середъ Поляковъ и готове дати имъ деякі реформы, але въ спосôбъ мирный и не переходячій границѣ можливости. Однакъ вороги истнуючого порядку выкликують заворушеня и черезъ те спиняють реформы, котрі правительство хоче надати." Дальше поручає царь ґубернаторови, сильною рукою придавити всякі непокои и заразомъ робити заходы коло введеня реформъ.

Міністеръ внутрѣшныхъ справъ Булиґінъ принимавъ нынѣ депутацію жидовъ, котра домагала ся рôвного права для жидовъ и застереженя для нихъ мѣсць середъ заступниковъ народа.

Петербургъ 29. Царь заявивъ Фінляндцямъ, що вôнъ готовый застановити поборъ вôйска зъ Фінляндіи на три роки, єсли Фінляндія згодить ся платити рôчно 10 міліоновъ марокъ военнои контрибуціи.

Лондонъ 31. Депеша зъ Петербурга доносить, що поліція арештувала 10 осôбъ, провôдниковъ терористичного руху въ Росіи. При нихъ знайдено дуже важні паперы, котрі вôдкрывають всѣ пляны російскихъ терористовъ. Найважнѣйшою арештованою особою є якійсь Завѣскій, чоловѣкъ высоко образованый и маючій, котрый власне вернувъ зъ заграницѣ. Вôнъ мае бути провôдникомъ цѣлого руху. Мѣжъ арештоваными находить ся такожь 50-лѣтна жѣнка Ивановская, за котрою безупынно слѣдила поліція еще вôдъ часу замордованя цара Александра. Є тамъ такожь молода дѣвчина Леонтєва, донька бувшого ґен. ґубернатора зъ Полтавы. Всѣ они слѣдили рухъ ґен. Трепова, вел. князя Володимира та міністра Болиґіна, котрыхъ якъ звѣсно засудили терористы на смерть.

Петербургъ 30. Арештовано тутъ въ французскôмъ готелю молодого чоловѣка. Въ его помешканю знайдено бомбу. Недалеко помешканя ґен. Трепова арештувала поліція якогось мабуть перебраного робôтника, котрый тамтуда безъ цѣли крутивъ ся. При нѣмъ знайдено набитый револьверъ. Арештованый не подавъ на поліціи свого имени, хотяй заявивъ, що мавъ намѣръ забити Трепова.

Фінляндцѣ въ своѣй петиціи до царя домагають ся: знесеня урядовои російскои мовы; именованя урядниками лише Фінляндцѣвъ; вôйсковыхъ пôльгъ та неограниченыхъ правъ фінському сенатови. Царь у вôдповѣдь на сю петицію затвердивъ російску мову яко урядову; урядниками державными могуть бути лише Росіяне; власть сенату є ограничена, рѣшаюча и найвысша власть спочиває въ рукахъ ґубернатора Фінляндіи. Царь дае Фінляндцямъ лише двѣ концесіи, именно: застановляе на три роки поборъ рекрута зъ Фінляндіи пôдъ условѣмъ, єсли они зобовяжуть ся платити рôчно 10 міліоновъ военнои контрибуціи, се є до 1908 року, въ котрôмъ то роцѣ мае остаточно рѣшити ся справу фінляндскій соймъ; другою пôльгою є: самостôйность судейского уряду.

Гельсінґфорсъ, Фінляндія 30. Царскі полекшѣ цѣлкомъ не вдоволили Фінляндцѣвъ. Соймъ постановивъ не скорше взяти ся до роботы, доки російске правительство не затвердить всѣхъ ихъ домагань.

Петербургъ 30. Бувшій мѣстокороль Манджуріи Алексеевъ мае зôстати ґубернаторомъ Москвы на мѣсце замордованого великого князя Сергія.

Палата царска въ Ліваді на Кримѣ зôстала товпою народа знищена и пôдпалена.

Лондонъ 30. Наспѣла тутъ непотверджена еще вѣсть, що царь хотѣвъ вôдобрати собѣ жите, але перешкодила ему въ тôмъ його мати. Царь зранивъ ся лише легко въ руку.

Парижъ 30. Доносять тутъ що хтось хотѣвъ замордувати царя, отже вѣсть про самоубійство є неправдива.

Вôйна на Далекôмъ Сходѣ.

Петербургъ 26. Ґен. Ліневичь телеґрафуе, що нôчь зъ пятницѣ на суботу перейшла спокôйно. Становища обохъ армій не змѣнили ся. Силою царского розпорядженя, ґен. Ґріпенберґъ зложивъ начальну власть надъ другою армією и зôставъ именованый царскимъ вождомъ.

Суезъ 26. Фльота адмірала Небоґатова переплыла нынѣ Суезъ и пустилась въ дальшу дорогу на полудне.

Лондонъ 28. Кореспондентъ однои англицкои часописи, котрый недавно повернувъ зъ Мадаґаскару и бачивъ тамъ фльоту адм. Рождественьского, оповѣдае, що фльота ся находить ся въ якъ найлѣпшôмъ станѣ и порядку, а вôйско є тримане въ строгôй карности. Кореспондентъ сей дивуе ся, зъ вôдки могли рознести ся по свѣтѣ такі дивовижні вѣсти, що фльота Рождественьского се плавуча домовина для людей, що находять ся на нѣй. Справдѣ вôйско терпить вôдъ посухи и горячѣ, але заразливыхъ слабостей мѣжъ нимъ нема. Дисципліна є знаменита, але строга. Найменшій проступокъ карають якъ найбôльше строго. Вôйско вправляе ся въ стрѣляню и робить вправы зъ торпедовыми сѣтями.

Парижъ 27. Заперечують тутъ, що особы близько до царя стоячі уважають въ ту пору миръ зъ Японцями за неможливый и понижаючій російску державу. Партія ся мае мати на царя рѣшаючій вплывъ.

Берлинъ 27. Заперечують тутъ вѣстямъ, немовбы Нѣмеччина робила Росіи пропозицію мира. Нѣмецке правительство здержує ся вôдъ всякого посередництва и вôдъ удѣлюваня якихъ небудь радъ Росіи.

Петербургъ 27. Урядово оповѣщено тутъ нынѣ, що ґен. Рацановъ зôставъ именованый командантомъ третои манджурскои арміи.

Лондонъ 27. Росія закинула стараня затягнути у французскихъ банкировъ позичку на военні цѣли.

Зъ Гарбина доносить тутъ, що вôдворотъ арміи ґен. Ліневича на пôвнôчь є дуже трудный и небезпечный. Хорыхъ и ослабленыхъ жовнярôвъ лишають ихъ власнôй судьбѣ, бо нема чимъ транспортувати ихъ на пôвнôчь.

Вашінґтонъ 27. Офіцеры зъ російского корабля „Лена" котрый находить ся въ Сенъ Франсиско, що мимо того, що дали слово чести, утѣкли до Росіи, на жаданє Сполученыхъ Державъ мусѣли повернути до Америки и тутъ будуть суджені американьскимъ судомъ за недодержане даного слова.

Лондонъ 28. Доносять тутъ зъ певного жерела, що Росія звернула ся до французского міністра справъ заграничныхъ Делькассе зъ предложенємъ, щобы бувъ посередникомъ въ заключеню мира зъ Япономъ. Французскій міністеръ згодивъ ся на предложене, заявивъ однакъ, що уважае за конечну помôчь англійского міністра Лянсдовна.

Прорѣзъ Ґуншу 28. Японцѣ знова посувають ся на пôвнôчь. Російска задня сторожа опустила свои позиціи 13 миль на пôвнôчь вôдъ Шпінґгай и цофнула ся до Човмядзо.

Опустивши Мукденъ, лишили тамъ Росіяне рôжні засобы, вартости 2 міліоны доляровъ, мѣжъ тымъ много униформôвъ и обувы для вôйска, котра власне наспѣла зъ Европы. Ґен. Куропаткинъ еще передъ битвою вôдъ Мукденомъ выдавъ розказъ забрати тѣ засобы дальше на пôвнôчь, однакъ розказу його не выповнено и въ тôй справѣ веде ся теперь слѣдство.

Японцѣ працюють теперь усильно надъ привернемъ комунікаціи до Мукдена, направляють мосты черезъ рѣку Гунъ, котрі Росіяне понищили, направляють зелѣзну дорогу. За пару день комунікація буде привернена. Погода є дуже гарна, сонце пригрѣває, земля розмерзае ся и черезъ те транспортъ арматъ стае утрудненый.

Парижъ 28. Телеґрафують тутъ, що ґен. Ноґі занявъ Кірінъ, отже армія російска знова є сильно загрожена.

Петербургъ 29. Зô стороны Росіи зроблено перший крокъ до заключеня мира зъ Япономъ. Росія заявила Японіи, що зачне переговôры въ справѣ мира пôдъ тымъ условѣмъ, що основою тыхъ переговорôвъ буде, що Росія не вôдступить спôрного терену, анѣ не зверне коштôвъ военныхъ.

Въ якій спосôбъ повѣдомивъ царь японьске правительство о тыхъ условіяхъ, покищо не звѣсно, здаеть ся, що посередничили тутъ Сполучені Державы. Особлива комісія мае докладно розслѣдити ситуацію военну и внутрѣшну Росіи. На чолѣ тои комісіи стоить ґенеральный инспекторъ кавалеріи великій князь Микола Миколаевичь а въ складъ ей выходять: Міністеръ вôйны Сахаровъ, віце-адміралъ и шефъ російскои адміністраціи Авеланъ, міністеръ фінансôвъ Коковцовъ, міністеръ комунікаціи Гілковъ, міністеръ заграничныхъ справъ Лямздорфъ, и ґенералы Гродековъ и Комаровъ. Комісія та буде радитись 10 днѣвъ, а вôдтакъ предложить цареви свои ухвалы.

Парижъ 29. Въ державныхъ кругахъ говорять про недалеке заключене мира. Сполучені Державы мають взяти на себе ролю посередника.

Пôсля урядовыхъ информацій Японцѣ поставлять дуже тяжкі условія. Самого вôдшкодованя военного жадають Японцѣ 800 міліоновъ доляровъ.

Токіо 29. 20.000 Росіянъ, котрі въ битвѣ пôдъ Мукденомъ достались до японьскои неволѣ, зôстали вже перевезені до Япану.

Въ битвѣ пôдъ Мукденомъ и въ гôрскôмъ прорѣзѣ Те стратили Японцѣ 57 тысячь люда.

Здобуті пôдъ Мукденомъ російскі прапоры, зôстали торжественно вручені мікадови японьскому. Ґенералъ Маеґа, котрый въ послѣднôй битвѣ зôставъ раненый, померъ.

Петербургъ 29. Ґенералъ Ліневичь зробивъ переглядъ другои російскои арміи, и знайшовъ ей въ найлѣпшôмъ порядку.

Парижъ 30. Депеша зъ Петербурга доносить, що Японцѣ знищили зелѣзницю мѣжъ Гарбиномъ а Владивостокомъ. Великі арматы, котрі здобули въ Портъ Артура спроваджують на пôвнôчь въ напрямѣ до Владивостока. Російскі вôйска пôсля по завзятôй битвѣ цофнули ся до прорѣзу ґôрского Ґуншу.

Японцѣ обняли управу Манджуріею. Китайскі урядники зôстали заступлені японьскими. Вузко торова зелѣзниця мѣжъ Мукденомъ а портомъ Дальнымъ вже готова.

Римъ 27. На тайнôй нарадѣ консисторіи нарѣкавъ папа римскій на тяжкі часы, які переживае теперь католицка церковъ. У Франціи всѣма силами стремлять до вôддѣленя церкви вôдъ державы, а Нікараґуа и Еквадоръ выдають законы конфіскуючі добра церковні и обмежаючі свободу католицкихъ монаховъ.

Станъ маєтковый Ватикану находить ся въ дуже оплаканыхъ условинахъ, черезъ що мусѣвъ папа зменшити платню кардиналамъ. Кардиналъ Рамполя, кандидатъ на папу, котрый побиравъ передъ тымъ 6 тыс. дол. рôчнои платнѣ, теперь буде доставати лишь $4.800.

— ПЕРШИЙ хиньскій патентъ надало хиньске правительство якомусь Чанґови зъ Нанкіну, на вынайдену нимъ електричну лямпу. Кажуть, що ся лямпа далеко лѣпша вôдъ тыхъ, які днесь уживають въ Европѣ и Америцѣ.

— БОГАТІ ИНДІЯНЕ. Члены индіяньского племени Osage въ Оклагомѣ суть дуже богаті. Ихъ число выносить 1.800 головъ а каса Сполученыхъ Державъ мае на имъ за продані землѣ 9 міліоновъ доляровъ. Процентъ вôдъ тихъ грошей на рôкъ выносить $450.000 такъ що каждый Индіянинъ и Индіянка сего племени побирае рôчно проценту 250 доляровъ. Єслибъ той капіталъ, якій сѣ Индіяне мають въ касѣ Спол. Державъ роздѣлено теперь на всѣхъ, то каждый членъ сего племени доставъ бы $5.000. Кромѣ сего маєтку Индіяне племени Osage посѣдають еще понадъ пôвтора міліона акрôвъ землѣ, котра варта 20 доляровъ за акеръ, а каждый зъ нихъ дôстае $100 рôчно за вынаймъ пасовиска. Недавно сему вôдкрито богаті жерела нафты на земляхъ сихъ Индіянъ зъ чого они такожь побирають значный доходъ, якій зъ року на рôкъ зростае.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ членôвъ братства св. Й. Хрест. въ Скатдейлъ, Па. що дня 9-го Апрѣля пôдемо ся сповѣдати. Въ Недѣлю рано о 7-ôй годинѣ зôйдемо ся на Еверсонъ коло моста а звôдтамъ пôдемо на карѣ до церкви на Лайсерингъ. Котрый членъ не прийде— заплатить доляра кары.

Гр. Коваль, секретарь.

Памятайте на Рускій Нар. Фондъ.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель	КОНСТ. КИРЧÔВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.
Головный секретарь	С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ	АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря........Йос. Кульчицкій BALTIMORE, M. D.

Заст. касіера..............А. Янкович MC ADOO, PA.

Радні:

А. Валявскій..............St. Louis, Mo.
А. Семяницкій..............Trauger, Pa.
К. Кобанъ..............Olyphant, Pa.
Ал. Сорока..............Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ........Terryville, Conn.

Ихъ заступники:

Ив. Сенько..............Jessup, Pa.
Ив. Посипанко..........Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій..........Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій..........Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій......McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь..............Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Подгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.

ЄСЛИ на якôмъ плейзѣ васъ є 10 до 15 Руснинôвъ а хотѣли бы сте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному предсѣдателеви Konst. Kyrczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшій поясненя и пришле потрѣбнѣ рѣчи.

До вѣдомости секретарямъ брацтвъ, що належать до Союза.

Выказы мѣсячнѣ треба посылати до головного секретаря вразъ зъ чеками або моніордерами на грошѣ, тôлько що на моніордерахъ треба выписувати имя касіера Alex Sharshon, Treas. L. R. N. U.

По деклараціи, грамоты, вôдзнаки, статуты, книжочки до записуваня мѣсячного и т. п. рѣчи треба писати до головного секретаря.

Списъ новоприступившыхъ, померлыхъ або выступившихъ членôвъ треба посылати до головного секретаря.

До редакціи „Свободы“ треба засилати квіты на посмертнѣ, адресы новоступившихъ, выступившихъ або померлыхъ членôвъ а также всѣ змѣны адресôвъ. Въ листахъ все треба написати докладно до якого братства (вôддѣлу) членъ належить.

Адресъ головного секретаря є: Mr. S. Jadlowski, Box 76, Jersey City, N. J.

Адресъ „Свободы“ такій: Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

БАЧНОСТЬ!

До всѣхъ Братствъ и вôддѣлôвъ Руского Нар. Союза!

Понеже на Головнôй Конвенціи въ Shamokin, Pa. референтъ статутôвъ, уложивъ табелю вступного — для ново приступаючихъ членôвъ, маючи на цѣли, що половина того вступного мае оставати въ касѣ мѣсецевыхъ братствъ, и що тая ухвала не перейшла, дляторо установляе ся, щобы братства и вôддѣлы Р. Н. С. побирали вступне якъ слѣдуе:

Вôдъ 16 до 20 лѣтъ скôнченыхъ безъ вступного;

Вôдъ 21 до 25 лѣтъ скôнченыхъ вступне 25 цнт.;

Вôдъ 26 до 30 лѣтъ скôнченыхъ вступне 50 цнт.;

Хто мае 31 лѣтъ скôнченыхъ вступне 75 цнт.;

Хто мае 32 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.00 доляра;

Хто мае 33 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.25 дол.;

Хто мае 34 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.50 дол.;

Хто мае 35 лѣтъ скôнченыхъ вступне 1.75 дол.;

Хто мае 36 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.00 дол.;

Хто мае 37 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.25 дол.;

Хто мае 38 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.50 дол.;

Хто мае 39 лѣтъ скôнченыхъ вступне 2.75 дол.;

Хто мае 40 лѣтъ скôнченыхъ вступне 3.00 дол.;

Хто мае 41 лѣтъ скôнченыхъ вступне 3.50 дол.;

Хто мае 42 до 45 лѣтъ скôнченыхъ 5.00 дол.

Таке вступне всѣ братства и вôддѣлы Р. Н. С. мають побирати вôдъ ново приступаючихъ членôвъ.

Вôдъ Головного Уряду Руского Народного Союза:

К. Кирчôвъ, предс.
С. Ядловскій, секр.,
А. Шаршонь, касіеръ.

ПОСМЕРТНѢ ВѢСТИ

КИРИЛО ВРОНА, членъ Р. Н. Союза, вôдд. 9 въ St. Clair, Pa., зôставъ забитый въ майнахъ 17-го Марта б. р. Покôйный походивъ зъ Галичины, села Камяна, повѣтъ Грибôвъ. — Осиротивъ жену и двое дѣтей.

МАРІЯ НЕЗНАЄМСКА, жена Алексія Незнаемского члена Р. Н. Союза, вôдд. 46 въ Plymouth, Pa. упокоила ся 10-го Лютого б. р. въ Галичинѣ, въ селѣ Башня гôрна, пов. Чешанôвъ.

Вѣчная память!

КВІТЪ $300.00

Слава Исусу Христу! Вашу до васъ пару словъ, жемъ одобравъ по женѣ зъ Союза триста долярôвъ. Тамтого перешлого мѣсяця пришовъ чекъ, але ми не дали знати, за то ся не чудуйте, же емъ вамъ не одписавъ, бо не мавемъ дуже часу.
Charleroi, Pa., March 23, 1905.

Иванъ Ставискій.

Ч. 531. КВІТЪ $17.00

на сѣмнайцять долярôвъ, котрі я низше подписаный отримавъ яко посмертну запомогу по моѣй доньцѣ Александрѣ Шкуратъ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.
Perth Amboy, N. J., Mar. 25, 1905.

Кузьма Шкуратъ,
Петро Голоденьскій, свѣд.,
Романъ Сидоръ, „
Н. Ваверчакъ, предсѣдат.

Ч. 533. КВІТЪ $600.00

на шѣстьсотъ долярôвъ, котрі я низше подписана отримала яко посмертну запомогу по мужу Иванѣ Ґерба зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.
Perth Amboy, N. J., Mar. 25, 1905.

Марія Ґерба.
Романъ Сидоръ, свѣдокъ,
П. Голоденьскій „
Н. Ваверчакъ, предсѣдат.,
К. Шкурагъ, секретарь.

Ч. 539. КВІТЪ $120.00

на сто двайцять долярôвъ, котрі мѣсцевый урядъ вôддѣлу 6 отримавъ яко часть посмертнои запомоги по Василю Планый на кошта похорону, зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.
Fredericktown, Pa., Mar. 25, 1905.

Иванъ Петриско, предсѣд.,
Василь Молнарь, секретарь,
Михайло Крічфалуши св.,
Иванъ Крічфалуши „

Ч. 540. КВІТЪ $300.00

на триста долярôвъ, котрі я низше пôдписаный отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Євѣ Репакъ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.
Desloge, Mo., March 25, 1905.

Микола Репакъ.
Максимъ Оринякъ, свѣдокъ,
Яцко Балиґроцкій „
Василь Цюра, заст. предс.,
Теодоръ Ревакъ, секретарь.

Ч. 541. КВІТЪ $600.00

на шѣстьсотъ долярôвъ, котрі я низше пôдписана отримала яко посмертну запомогу по мужу Стефанѣ Гладишъ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.
Northampton, Pa., March 26, 1905.

Марія Гладишъ.
Йосифъ Ґеренда, свѣдокъ,
Михаилъ Лукачовскій „
Гавріилъ Опущакъ, предс.,
Михаилъ Петрикъ, секрет.

Ч. 543. КВІТЪ $300.00

на триста долярôвъ, котрі я низше пôдписаный отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Теклѣ Смакула зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.
Olyphant, Pa., March 29, 1905.

Иванъ Смакула.
Андрей Гаврилякъ, свѣдокъ,
Юрій Хилякъ „
Костъ Шибскій, предсѣдат.
Мих. Паздрей, секретарь.

ПОВІДОМЛЯЮ

членів братства св. Петра і Павла, від. Р. Н. Союза 55 в Carnegie, Pa., що квартальний мітинґ відбуде ся дня 9-го Апріля, 1905, в неділю о 2-гій годині пополудни. Прошу всіх членів, котрі належать до того братства, щоби явили ся всі на той мітинґ, де буде ся читати приход і розхід братства і Союза. — Т. Каськів, секретарь.

* *
*

Покохає козаченько в лузі,
А у хаті дівчинонька тужить.
Мати з дому не пускає
Дівча плаче, умліває,
Просить, благає:

Ой пусти ма, мати, погуляти,
Годі серце розуму навчати,
Серце кари не лякаєсь,
Ревне плаче і ридає,
А все кохає.

Тяжко, важко людям не вгодити,
А ще тяжше серденько спинити,
Місяць зійде, зсушить сльози,
Молоденька вийду в лози,
Ох, милий Боже.

Козаченько прийде, привитає,
Глянь в очи, серцем розпитає,
Пригорнуть до серденька,
Заговорить полегенько,
Любо тихенько.

Сині очи, стан гнучкий, козачий;
Не дивуйтесь, що серденько плаче.
Що серденько розпукаєсь
І сміє ся і ридає,
Сама вмліваю.

Лихо, лихо, сестроньки дівчата,
Тяжко серцю радоньку приймати,
Слухать мами — тяжко буде,
Непослухать — лають люди,
Однако буде.

В. К. Цебрівский.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Цвѣтень.

7	Ч.	Захарія, Якова
8	П.	Благовѣщене
9	С.	Соборъ арх. Гавріила
10	Н.	4. посту. Матроны
11	П.	Иларіона
12	В.	Марка
13	С.	Поапа лѣств. (Ноли)

— РУСИНЫ въ Виніпеґъ, Канада, старають ся о Народный Дôмъ. Вже було два мітинґи. Народный Дôмъ буде побудованый на акціяхъ по $5.00. На вечерницяхъ Т. Шевченка зôбрано поверхъ $35. До будовы приступае ся якъ найборше.

— ЧОРНА февра (пропасниця), заразлива хороба явилась въ рôжныхъ мѣстахъ Америки, мѣжъ иншими также въ Симпсонъ коло Карбондейлъ, Па. Лѣкарѣ и уряды здоровля занепокоенѣ и старають ся всѣми способами повздержати ширене ся тои хороби. Кажуть, що заразу тую розносять блохи псячѣ, котячѣ и людскѣ, подôбно якъ мухи розносять тифусову горячку, а москіты жовту февру, малярію и т. д.

— ПЯТНАЙЦЯТЬ лѣтный хлопецъ Н. А. Тампсонъ зъ Бостонъ, Мас., спорядивъ телеґрафъ безъ дроту, якимъ можна порозумѣвати ся на вôддалене 8 миль. Хлопець сей дôставъ вже навить патентъ на свôй системъ.

— ЖЕЛѢЗНИЦЯ Сотернъ Пасификъ мае невдовзѣ впровадити въ ужите новый типъ льокомотивы. Льокомотива ся не потрѣбуе нѣ огню, нѣ воды и не выдае дыму. Поруцуе ей стиснений воздухъ. Кажуть, що ся льокомотива (инджай) єсли бы не було жадной перешкоды на дорозѣ може затягнути потягъ важучій 2000 тонъ зъ Ню-Йорку до Санъ Франсиско — не ставнувши въ доровѣ анѣ разу.

— СТАЛЕВЫЙ тростъ заробивъ въ 1904 роцѣ не менче нѣ бôльше лишь 73 міліоны долярôвъ.

Ходить поголоска, що вôдъ 1-го Цвѣтня сего року Сталевый Тростъ пôдвысшить своимъ робôтникамъ платню о 8 до 10 центôвъ на доляръ.

Робота коло коксу до тото часу ипла незле.

— ШИФКАРТЫ другои и першои кляcы подорожѣли вôдъ 5 до 12.50 долярôвъ.

— ПЕНСИЛВЕНІЙСКА желѣзниця ухвалила выдати 75 міліонôвъ долярôвъ въ протягу одного року на шины, возы, желѣзничѣ инджаѣ и такѣ другѣ рѣчи.

— НОВЫЙ телеґрафічный апаратъ, котрымъ можна телеґрафувати 40 тисячъ словъ на годину при помочи 6 людей выналишли европейскѣ инжінеры Полякъ и Віраґъ. Апаратъ сей пише поодинокѣ буквы а не лише значки (точки и лініи) якъ до теперь ужиланы апараты.

УБИТЕ РÔДНОИ МАТЕРИ.

Дня 7 марта засуджено въ Золочевѣ (Галичина) 19-лѣтного Ивана Войтовича зъ Бабичь коло Холоева за убите рôдной матери на 18 лѣтъ вязницѣ. Злочинецъ убивъ свою матѣръ сокирою и укравъ єѣ тѣло въ гною, а рôвночасно донѣсъ жандарміеріи, немовь то убійства доверпивъ его вôтчимъ Микола Мазепа.

РОСІЙСКИ ДЕЗЕРТИРЫ.

Вôдъ коли начала ся російско-японьска вôйна, до Галичины втѣкло зъ Росіи около 40.000 обовязаныхъ до вôйсковои службы або такихъ, що якразъ служили при вôйску. Кромѣ того многі тисячѣ дезертирôвъ перехали черезъ Галичину дальше на захôдъ, або просто до Америки. Въ самыхъ Бродахъ перебувае теперь 6000 російскихъ дезертирôвъ, прочі розбрили ся по цѣлôмъ краю, головно по мѣстахъ. Кôлька тисячь перебувае ихъ у Львовѣ, де наймають ся до всякихъ робôтъ. Бôльша часть зъ нихъ Жиды. Тимчасомъ черезъ російскі границѣ прибувають заедно новѣ втѣкачѣ. Оногдѣ коло Кракова перейшла границю майже цѣла шкадрона російскихъ драґонôвъ, въ цѣлôмъ лаштунку, полишивши въ Росіи лише конѣ. Мѣсцевый комітетъ, що займае ся російскими дезертирами, заосмотривъ ихъ въ цивільну одѣжъ, а мундуры зъ оружемъ вôдосланъ назадъ за границю. Часть зъ нихъ поѣхала дальше на захôдъ, прочі постановили лишити ся въ Галичинѣ.

ГОДÔВЛЯ АЛИҐАТОРÔВЪ.

Алиґаторы, се величезнѣ ящѣрки якѣ живуть въ теплыхъ краяхъ. Шкôра алиґаторôвъ цѣнить ся дуже дорого а уживають єѣ на чоботы, черевики, подорожнѣ торбы и тымъ подôбнѣ рѣчи. Помысловѣ Французы задумують теперь заложити у Франціи фарму, на котрôй будуть ховати алиґаторôвъ и продавати ихъ шкôру.

СМѢШНЕ.

Мужикъ: Прошу пана аптикаря менѣ выразно написати на фляшцѣ, котрый лѣкъ для женки а, котрый для быка, бо я бою ся, що якъ замѣняю, то абы быкови не повадило.

* *
*

Слуга: Прошу пана, вчера бувъ якійсь драбъ и питавъ, чи пана нема дома, бо хотѣвъ вамъ дати кôлька поличникôвъ.

Панъ: А ты що казавъ?

Слуга: Я казавъ, що дуже жалую, що пана нема дома.

* *
*

Судія: Вôдки ты взявъ золотый годинникъ.

Злодій: Я его выгравъ на льотеріи.

Судія: Ну, а льос десь укравъ?

* *
*

— Приятелю! Що вода тече въ морѣ, то я знаю, але де вона зъ моря дѣвае ся, що воно не переповне ся? Я сего не можу порозумѣти.

— Ото зъ тебе дурень, таже риба єѣ выпивае!

* *
*

Директоръ вязницѣ до злодѣя: Куцый, ты вже свою кару вôдсидѣвъ, можешь ити на волю. Чи маєшь еще яке желане?

Злодѣй: Такъ є, прошу пана. Цимбра, въ котрôй я сидѣвъ, сподобала ся менѣ и я бы просивъ, щобы панъ директоръ булъ такъ ласкавѣ сю кватиру для мене и на другий разъ задержати.

Всячина.

ДЕРЕВА ВЗДОВЖЪ ДОРОГЪ.

На князівствѣ Баденъ, въ Нѣмеччинѣ, садять овочевій дерева вздовжъ гостинцѣвъ. Дерева тѣ вôддалені одно вôдъ другого о 32 стопы. Коли овочѣ дозрѣють, продае ихъ урядъ на деревинѣ тому, хто дасть найбôльше, а грошѣ узысканй въ сей спосôбъ обертае на поправу дорôгъ и т. и.

ИСТОРІЯ ЛÔЖКА.

Неоденъ є цѣкавый почути исторію лôжка, котрого уживають люде бôльше якъ 4000 лѣтъ, бо жъ лôжко є звязане зъ одною зъ найважнѣйшихъ робôтъ житя людского, зô сномъ. А треба знати що третину свого житя, а навѣть бôльше, перебуває чоловѣкъ въ лôжку, взглядно перележує, тожъ пригляньмо ся, якй, де и коли уживали и уживають люде лôжка.

Не кождый народъ знає такй выгôднй лôжка якъ примѣромъ Американцѣ або Европейцѣ, бо вже Японцѣ, досить культурный народъ, сплять на пôдлозѣ застеленôй килимами. Не вôдъ рѣчи буде згадати, що они и ѣдять на пôдлозѣ. Коли наближае ся часъ до спаня, тогдѣ выносять зô шафъ чи скринь рôжнй коцы, чи килимы, застелюють ними пôдлогу, такожъ выносять деревлянй пôдпоры пôдъ голову для жѣнокъ, щобы не помервили свого волося, и такъ лягають до сну.

Подôбнй лôжка мають Бѣрманцѣ и другй народы Азіи; пôдчасъ сну мають прикрытй ноги, щобы охоронити ся въ сей спосôбъ передъ рôжними хрущами и комахами, котрй лазять по пôдлозѣ.

Въ роскопкахъ зъ Нінівы можна переконати ся якъ высоко стояла цивілізація у старинныхъ Асирійцѣвъ, якъ умѣли они зробити собѣ приемнымъ житє. Розумѣе ся, що бесѣда тутъ лишь про богачôвъ та заможныхъ, бо народъ бѣдный все однаково терпить и мучить ся якъ въ давнй часы, такъ и теперь. Въ Нінівѣ выкопано плоскорѣзьбу, представляючу, якъ царь Ассурбаніпаль спочиваючи на прекрасномъ лôжку, пе зъ чарки вино, а въ ногахъ сидить его жѣнка и усмѣхае ся до него. Лôжко королевске зовсѣмъ подôбне до нашои софы. Оно є застелене макатою, а ноги суть артистично рѣзьбленй и прикрашенй. Въ головахъ мѣстить ся подушка. Асирійска лôжка споряджені не лишь зъ дерева але такожъ зъ металю и були прикрашенй слоневою костію, золотомъ або срѣбломъ.

Старинни Єгиптяне такъ само якъ нынѣ Японцѣ, спали на пôдлозѣ застеленôй диванами. Допера въ познѣйшихъ часахъ зачали уживати высокихъ лôжокъ.

Старинни Греки мали лôжка подôбнй до нашихъ. На лôжкахъ тыхъ спали, але такожъ и въ день ихъ уживали. Въ найдавнѣйшихъ часахъ Греки ѣли стоячи або сидячи, а коли настала така мода, що ѣли лежачи, тогдѣ уживали до того власне тыхъ лôжокъ.

Римляне були далеко больше выбагливй чимъ Греки. Ихъ лôжка, на котрыхъ спали, були зроблені зъ бронзу, були гарно прикрашенй и дуже выгôднй. Римляне мали иньшй лѣжка до сну, иньшй со пружескй, иньшй для хорыхъ, иньшй для помершихъ и иньшй до ѣдженя.

Въ середныхъ вѣкахъ уживали европейскй народы лôжокъ вмурованыхъ въ стѣну хаты, або спали на земли. Допера познѣйше и то въ царскихъ палатахъ зачали уживати лôжокъ подôбныхъ до теперѣшныхъ. Лôжка тѣ були незвычайно дорогй. И такъ англійскому королеви Генрихови VIII. подарували Нідерляндцы лôжко вартости 200 тысячъ короновъ. Мати англійского короля Генриха IV. мала лôжко, котре коштувало 2 мілiоны марокъ, то є около 500 тысячъ доларôвъ.

Въ нашихъ часахъ обставины вже цѣлкомъ змѣнились. Суть дорогй лôжка, але суть и дешевй. Въ Америцѣ примѣромъ найрадше уживають зелѣзныхъ лôжокъ, бо можна удержати ихъ лекше въ чистотѣ, чимъ деревлянй.

Русины мають свои окремѣ лôжка, вôдмѣннй вôдъ японскихъ або американскихъ. Въ зимѣ сплять они на печи а въ лѣтѣ де попаде, чи на оборозѣ, чи на сѣнѣ, чи таки на голôй земли та пôдъ голымъ небомъ.

БОРОДА РАБІНА.

Про бувшого россійского міністра внутрѣшныхъ справъ, Святополка-Мірского оповѣдають ось яку исторію. Ще яко губернаторъ приѣхавъ до одного мѣста, де повитали его рôжнй депутаціи, подаючи ему хлѣбъ та соль. Межь депутаціями бувъ також рабінъ на передѣ старшины жидôвской громады и звернувъ на себе увагу прекрасною бородою. Мірскій розмовлявъ зъ нимъ и обіцявъ ему поперти жидôвскй постулаты. Незадовго потôмъ губернатора покликано на становище міністра. Пôдчасъ одного двôрского обѣду зôйшла розмова на бороды и Мірескій сказавъ цареви, що въ часѣ инспекційнои подорожи бачивъ въ одномъ мѣсточку незвычайно красну бороду. Царь, що — якъ звѣсно — носить кôнчасту бородку, зацѣкавивъ ся тимъ и спитавъ, чи не мôгъ бы чоловѣка зъ тою бородою бачити. Бажане царя стало приказомъ. Сейчасъ зателеграфовано до поліцмайстра згаданого мѣсточка: „Рабіна заразъ вôдставити до Петербурга". На такій приказъ, рабіна сейчасъ арештовано, не позволяючи ему взяти изъ собою анѣ грошей, анѣ одежи, анѣ навѣть попращати ся зъ родиною. Всадили его до арешту, де пересидѣвъ два тыжнѣ, ажъ зôбрало ся больше число арештантôвъ и вôдтакъ транспортували ихъ шупасомъ ажъ до Петербурга, де станули по шѣстьохъ тыжняхъ. Рабінъ страшно змѣзернѣвъ, бо единою его поживою за весь часъ бувъ хлѣбъ та вода, и тому майстеръ церемоніи велѣвъ его выкупати, оголити и убрати въ нове платє. Такъ змѣненый вôдъ головы до стôпъ чекавъ рабінъ въ авдієнційнôй сали. Коли прийшла на него черга, царскій адъютантъ прочитавъ: „Єврей Мосельскій, порученый его величеству міністромъ внутрѣшныхъ справъ, щобы показавъ прекрасну бороду!" Царь здивувавъ ся и каже: „Атже єврей не мае бороды!" Ажъ по хвили дѣло выяснило ся. Мірскій хотѣвъ, щобы рабінъ предоложивъ цареви особисто жалѣ своихъ одновѣрцѣвъ и такъ стало ся, дарма що коштомъ прекрасной бороды.

БУХАРСКЕ ВÔЙСКО.

Въ Азіи є край Бухара зъ головнымъ мѣстомъ Бухарою. Монархъ сего краю называе ся еміромъ. Бухарске вôйско муштруе ся босо. Оденъ французкій ученый бачивъ разъ таку муштру. На майданъ выйшовъ цѣлый полкъ бухарского вôйска. Нагло на команду трубкою всѣ вояки пôднесли до горы ноги и зачали ними трѣпати та фѣкати. На другій голосъ трубки поклали ноги на землю, а на дальшу команду повставали. Здивованый Французъ спитавъ полковника, що се значить. Полковникъ вôдповѣвъ, що таке выкидане ногами до сонця дае вôйску певну побѣду. Такъ само зробили Росіяне, коли ишли до штурму на Бухару отже побили вôйско еміра и здобули мѣсто.

Французъ вже зрозумѣвъ. Коли Росія воювала зъ бухарскимъ еміромъ и россійске вôйско ишло до штурму на мѣсто, мусѣли перейти въ брôдъ рѣку. Россійскй вояки мали высокй чоботы, отже до чоботъ поналивала ся вода. Выйшовши на берегъ, россійскй вояки кинули ся на плечѣ и пôдносячи ноги до горы, вылѣвали зъ чоботъ воду. Бухарцѣ гадали що се церемонія, котра вôйску приносить певну побѣду.

ГЕНЕРАЛЫ НА ВÔЙНѢ.

Daily Express подаючи списъ россійскихъ втратъ въ теперѣшнôй вôйнѣ, пише такъ ось що про россійскихъ генераловъ: Штесель пôддавъ ся Японцямъ и выйшовъ на волю лише на слово чести, Гріпенбергъ втративъ команду надъ своимъ корпусомъ, Трусовъ вôдкликаный, Келеръ убитый пôдъ Мотелінымъ, Кондратенко убитый въ Портъ Артурѣ, Рябинкинъ убитый надъ Ша, Рутковскій убитый пôдъ Ляояномъ, Смирновъ, Флугъ, Бєлой, Горбатовскій, Никитинъ и Фокъ въ японьскôй неволи, Кондратовичъ на якійсь часъ заступленый и знову покликаный, Засуличъ побитый надъ Ялю и вôдкликаный, Каштальнскій убитый пôдъ Кюленченъ, Штакельбергъ побитый и раненый, Рененкампфъ побитый и раненый, Мѣщенко побитый и раненый, Романовъ потовкъ ся, упавши зъ коня. Листа адміралôвъ представляе ся ось-якъ: Алексіевъ, Скридловъ, Безобразовъ вôдкликаный, Макаровъ погибъ зъ кораблемъ, Ухтомскій, Віренъ и Григоровичъ въ японьскій неволи. За весь той часъ Японцѣ втратили одного генерала, що погибъ пôдъ Портъ Артуромъ и двохъ адміралôвъ затопленыхъ разомъ зъ панцирникомъ „Хацузе". Анѣ оденъ японьскій генералъ не доставъ ся до россійской неволѣ и анѣ одного не вôдкликано зъ поля вôйны.

ЯКЪ ДОВГО ЖІЮТЬ ЕВРОПЕЙЦѢ?

Зô всѣхъ народôвъ Европы найдовше жіють мешканцѣ Швеціи и Норвегіи а найкоротше Испанцѣ. Въ Швеціи и Норвегіи жіють люде пересѣчно 50 лѣтъ. Въ Англіи 45 и 3 мѣсяцѣ, въ Бельгіи 44 и 11 мѣсяцѣвъ, въ Швайцаріи 44 л. и 4 мѣсяцѣ, въ Франціи 43 роки и пôвъ, въ Австріи 39 лѣтъ и 8 мѣсяцѣвъ, въ Прусахъ и Италіи 39 лѣтъ, а въ Испаніи 32 роки и 4 мѣсяцѣ.

НАЙВЫСШІЙ БУДÔВЛѢ ВЪ СЬВѢТѢ.

Вежа Айфель въ Парижу 984 стôпъ, Памятникъ Вашингтона 555 ст., мѣйскій домъ въ Филадельфіи 535 стôпъ, Катедра Кольонска 511 стôпъ, Катедра въ Страсбургу 466 стôпъ, коминъ хемічнои фабрики въ Гласгавъ. 455 стôпъ, церковь св. Мартина въ Нѣмеччинѣ 454 стôпъ, церковь св. Стефана у Вѣдни 453 стôпъ, велика Пірамида въ Египтѣ 450 ст. и церковь св. Петра въ Римѣ 448 стôпъ.

ЯКЪ СТАРЫЙ МѢСЯЦЬ?

Ученый професоръ Юрій Дарвстъ пише, що бувъ часъ коли мѣсяць становивъ вразъ зъ нашою землею одно тѣло. Опосля вôдорвавши ся вôдъ неѣ, ставъ чимъ разъ больше и больше вôдъ землѣ вôддалятись а и теперь ще вôддаляесь що року вôдъ землѣ о кôлька цалѣвъ. Вôдъ часу коли мѣсяць вôдорвавъ ся вôдъ землѣ, до теперь минуло пôсля обчисленя того самого професора 54 міліоны лѣтъ. Чимъ близше бувъ мѣсяць землѣ, тимъ сильнѣйшй були такожь припливы и вô[illegible]вы моря, котрй, як[illegible]сно, суть наслѣдкомъ притяганя черезъ мѣсяць.